

9

NECESSITATS I SERVEIS SOCIALS. LES ORGANITZACIONS ASSOCIATIVES

RESUM

Els principals col·lectius dels quals es desprèn bona part de la demanda de serveis socials són la infància i la família, els joves, la gent gran, els discapacitats, els col·lectius amb comportament de risc i els immigrants. Els serveis socials a Balears tenen que prestar —entre d'altres col·lectius— una atenció especial als joves. El 19% dels joves de les Illes Balears són de nacionalitat estrangera i el col·lectiu d'immigrants és un dels que pateix un major risc d'exclusió social. Els joves de les Balears que estudien representen un 37,9% del total de la població de 15 a 29 anys. És notori el fet de la disminució d'estudiants després del període d'escolaritat obligatòria, essent l'edat mitjana d'abandó dels estudis els 17,6 anys. Així i tot, cal tenir en compte que un 41,1% dels joves que no estan estudiant declaren que en algun moment futur podrien continuar estudiant. La població jove activa a les Illes Balears representa un 68,2%, el percentatge més alt de l'Estat. Els menorquins són els joves que comencen més prest a treballar (el 58,8% ho va fer entre els 16 i 17 anys). Entre els joves de les illes que treballaven al 2005 —ja sigui en la seva primera feina o en una altra de diferent— el sou mitjà mensual se situà en 953 €. Un dels seus principals problemes és el de l'accés a l'habitatge.

Referent als principals reptes i desafiaments que tenen plantejats els serveis socials a les Illes Balears per als pròxims anys, probablement el més rellevant sigui el de l'atenció a les persones dependents. S'estima que el nombre de persones amb discapacitat severa o total a les Illes Balears estaria comprès entre 10.000 i 15.000, situació que es veurà agreujada a causa del procés d'envelliment de la població, els nous models de família i la progressiva incorporació de la dona al mercat de treball, representant tots ells canvis socials de caràcter estructural que afecten de forma significativa a la societat i que provocaran a curt termini un augment de les situacions de dependència i la consegüent disminució del sistema de protecció informal. Per tot l'anterior, l'atenció social a les situacions de dependència passarà a ésser en els pròxims anys un dels reptes més rellevants de la política social a les Illes Balears i en el conjunt de l'Estat tenint com objectiu l'aproximació als nivells de protecció social que existeixen per a aquests col·lectius en altres països de la Unió Europea.

9.1.

INTRODUCCIÓ

Aquest any s'ha fet un informe un poc diferent dels anys anteriors. D'aquesta manera, s'ha considerat prioritari incloure-hi una secció especial dedicada a les dades sobre la gent jove, obtingudes a partir de l'estudi titulat *Anàlisi de la realitat social dels joves a les Illes Balears*, que encarregà la Direcció General de Joventut de la Conselleria de Presidència i Esports del Govern de les Illes Balears; s'ha completat aquesta informació amb les dades sociodemogràfiques que ha aportat l'Institut Balear d'Estadística. A continuació s'hi han inclòs les informacions més rellevants sobre la protecció dels menors, les persones amb discapacitat i la immigració, i es posa el punt final a l'informe amb una anàlisi sobre les entitats associatives de les Illes Balears.

Encara que els sistemes de serveis socials són generalment un reflex dels models de l'Estat de benestar existents en cada país, en els darrers anys han experimentat un procés de descentralització molt intens en tots els països, en part com a resposta als diferenciats problemes presents a escala regional i local, i també com a transferència dels estats centrals dels problemes d'exclusió i pobresa als àmbits descentralitzats de govern. Per la proximitat als ciutadans, aquests semblen els més adequats per pres-

tar els serveis socials i, a més, per dissenyar accions contra l'exclusió social i la discriminació positiva, amb la finalitat d'aconseguir una major cohesió i integració socials.

En el cas d'Espanya s'ha desenvolupat una infraestructura de serveis socials els principals artífexs de la qual han estat les comunitats autònomes i les corporacions locals, amb els avantatges de la descentralització, però també amb els desavantatges que poden aparèixer per la manca de la necessària coordinació i concertació entre els governs de les comunitats autònomes i els diferents ens locals. D'aquesta manera es dona lloc a l'aparició d'alguns desequilibris regionals i locals, i també de mancances i llacunes en el conjunt de la xarxa de serveis socials.

La major participació a Espanya dels governs autonòmics i locals en el desenvolupament de xarxes de serveis socials de base i de programes de benestar i d'assistència social, ha confirmat una línia institucional descentralitzada d'intervenció social que, en opinió d'autors com Moreno (2002), es caracteritza com a pauta diferenciada i representativa dels països del sud d'Europa per afrontar les situacions de pobresa i d'exclusió social. Característiques addicionals d'aquesta pauta diferenciada són també el paper que representen encara les famílies com a subministradores d'importants serveis de benestar, l'escassa participació d'una feble societat civil en les polítiques socials (tret d'alguns sectors, com el de les persones discapacitades), i el dèficit d'universalisme de les polítiques de benestar, encara molt sectorialitzades i assistencials.

Amb referència a l'organització, la tendència predominant actualment s'a-

dreça cap al major protagonisme del sector privat, especialment el no lucratiu, amb la provisió d'aquests serveis, mitjançant fórmules de contractació externa i de gestió concertada; també és predominant la tendència cap a l'especialització dels serveis i, dins aquesta, es diferencien els col·lectius «normalitzats», com els ancians i els discapacitats, i els que pateixen diferents formes de dificultat social, amb una oferta de serveis menys normalitzada des del sector públic (drogodependents, minories ètniques i d'altres).

A Espanya aquest procés de descentralització es va manifestar amb l'aprovació de les lleis de serveis socials de les comunitats autònomes al llarg dels anys vuitanta, en les quals es preveuen els principis de benestar social i de qualitat de vida. La majoria d'aquestes lleis s'han actualitzat amb altres de recents, que han derogat les inicials. Aquest és un dels temes pendents a la nostra comunitat autònoma: a les Illes Balears el marc jurídic sobre el qual s'asenta la provisió de serveis socials ve configurat, a més de per la legislació estatal, per l'Estatut d'autonomia i per la Llei de serveis socials del 1987. Aquesta darrera assigna al Govern de la comunitat autònoma la planificació i la coordinació de les prestacions socials i de les accions i els programes de serveis en l'àmbit de les Illes Balears. Els objectius d'aquesta planificació s'han plasmat en diversos plans sectorials i també en els plans de prestacions bàsiques, de manera que s'ha impulsat a partir del 1988 la descentralització dels serveis socials a través del Pla concertat de prestacions bàsiques de serveis socials en les corporacions locals, promogut pel Ministeri d'Afers Socials, tal com es va presentar en la *Memòria del CES 2004*.

9.2.

ELS SERVEIS SOCIALS A LES ILLES BALEARS: PRINCIPALS SUFICIÈNCIES I INSUFICIÈNCIES

Respecte dels principals reptes i desafiaments que tenen plantejats els serveis socials a les Illes Balears per als pròxims anys, probablement el més rellevant és l'atenció a les persones dependents. Segons diverses fonts, s'estima que el nombre de persones amb una discapacitat severa o total a les Illes Balears és comprès entre els deu mil i els quinze mil individus, situació que s'agreujarà a causa del procés d'envel·liment de la població, dels nous models de família i de la progressiva incorporació de la dona al mercat de treball. Tots aquests fets representen canvis socials de caràcter estructural que afecten de manera significativa la societat i que provocaran a curt termini un augment de les situacions de dependència i una progressiva disminució del sistema de protecció informal.

Per tot això, l'atenció social en les situacions de dependència passarà a ser en els pròxims anys un dels reptes més rellevants de la política social a les Illes Balears i al conjunt de l'Estat, de manera que té com a objectiu aproximar-se als nivells de protecció social que existeixen per a aquests col·lectius en altres països de la Unió Europea. Per fer front a aquest repte serà necessari reflexionar sobre els diferents models de protecció social d'atenció a la dependència que es poden implantar i analitzar-ne la sostenibilitat financera. En aquest sentit, qualsevol que en sigui el

model, haurà de disposar d'un esforç pressupostari compartit entre les administracions amb competències en la matèria: l'Estat, la comunitat autònoma, els consells insulars i els ajuntaments, sense poder defugir tampoc el debat sobre la introducció del sistema de copagament. Caldrà esperar a la regulació que s'establirà en la futura llei de dependència.

9.3.

LA JOVENTUT

El grup dels joves és un grup molt heterogeni, format per molts subgrups amb valors, interessos i situacions objectives diversos. A l'efecte d'aquest treball considerem «joves» les persones d'edats compreses entre els 15 i els 29 anys.

9.3.1. LA DIMENSIÓ DEMOGRÀFICA DEL COL·LECTIU DELS JOVES³⁸

En valors absoluts, a les Illes Balears el col·lectiu de la gent jove ha aconseguit valors quantitius cada vegada més creixents. Tot i això, proporcionalment respecte del conjunt de la població, ha disminuït les proporcions un -21,6% respecte del total poblacional, en el moment de tancar-se l'any 2005. (Vegeu el quadre III-76.)

El 78,23% del total de joves correspon a l'illa de Mallorca; el 8,75%, a Menorca, i el 13%, a Eivissa i Formentera. Pel que fa a l'índex de joventut, de totes les illes, és a Eivissa-Formentera on hi ha un nombre de gent jove superior en relació amb el conjunt de la

³⁸ Font: Institut Balear d'Estadística, Govern de les Illes Balears.

QUADRE III-76 A. DISTRIBUCIÓ DELS JOVES PER GRUP D'EDATS. VALORS ABSOLUTS

Edat	Mallorca		Menorca		Eivissa/Formentera		Total	Total	Total
	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones	
15-19	21.063	20.094	2.303	2.257	3.299	3.091	26.665	25.442	52.107
20-24	27.105	26.292	3.024	2.925	4.507	4.257	34.636	33.474	68.110
25-29	36.991	34.846	4.164	3.945	6.532	5.981	47.687	44.772	92.459
Total	85.159	81.232	9.491	9.127	14.338	13.329	108.988	103.688	212.676

Font: IBAE i elaboració pròpia.

QUADRE III-76 B. DISTRIBUCIÓ DELS JOVES PER GRUPS D'EDATS. VALORS RELATIUS

Edat	Mallorca		Menorca		Eivissa/Formentera		Total	Total	Total
	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones	Homes	Dones	
15-19	9,90	9,45	1,08	1,06	1,55	1,45	12,53	11,96	24,49
20-24	12,74	12,36	1,42	1,36	2,12	2,00	16,28	15,72	32,00
25-29	17,39	16,38	1,96	1,85	3,07	2,81	22,42	21,04	43,46
Total	40,04	38,20	4,46	4,29	6,74	6,27	51,25	48,75	100,00

Font: IBAE i elaboració pròpia.

població (23,32%), mentre que a Menorca és del 21,47% i a Mallorca, del 21,50%; la mitjana de les Balears és del 21,63%.

Pel que fa a la distribució de la població jove per sexes, el nombre de població masculina supera lleugerament la femenina (el 51,24% d'homes, enfront del 48,75% de dones). D'altra banda, el 19% dels joves de les Illes Balears són de nacionalitat estrangera.

9.3.2. LA FORMACIÓ

Els joves de les Balears que estudien representen el 37,9% del total de la població dels 15 als 29 anys. És notòria la disminu-

ció d'estudiants després del període d'escolaritat obligatòria, de manera que l'edat mitjana d'abandonament dels estudis és de 17,6 anys. L'abandonament i el retard escolar, dos importants problemes del sistema educatiu, els podem trobar en tots els nivells educatius.³⁹ Encara que sigui a títol d'hipòtesi, en absència d'estudis específics, pensam que un dels factors que generen l'abandonament prematur dels estudis el podem trobar en la relativa facilitat per trobar ocupacions temporals en els sectors de l'hosteleria, la construcció i el sector serveis, especialment en el període estival. Així i tot, cal tenir en compte que el 41,1% dels joves que no estudien declaren que en algun moment futur podrien continuar fent-ho.⁴⁰ (Vegeu el quadre III-77.)

39. March, M. X. (dir.) (2005), Anuari de l'educació de les Illes Balears, 2005, Fundació Guillem Cifre de Colònia, Pollença.

40. Anàlisi de la realitat social dels joves a les Illes Balears, 2005, Direcció General de Joventut, Govern de les Illes Balears.

QUADRE III-77. ALUMNES QUE CURSEN ESTUDIS A ALTRES UNIVERSITATS

Alumnes que cursen estudis fora de la UIB	1.202
UOC	1.312
UNED (DADES 2003-2004)	2.284
Total	4.798

Font: Elaboració pròpia.

Hi ha pocs joves amb estudis universitaris. Durant l'any 2005, a la Universitat de les Illes Balears es varen matricular 13.859 alumnes, que suposen només el 9,2% del total de joves dels 19 als 29 anys. A més d'estudiar a la UIB, en el curs 2004-2005 més de 4.500 alumnes ho han fet en altres universitats. (Vegeu el quadre III-77.)

En conjunt, podem afirmar que 18.357 joves de les Balears cursen estudis universitaris. La proporció d'estudiants segons el gènere és major entre les dones (42,1%) que entre els homes (34,1%).

9.3.3. EL TREBALL⁴¹

La població jove activa a les Illes Balears representa el 68,2%. En el primer trimestre del 2005 el 22,83% dels joves amb edats compreses entre els 20 i els 29 anys estaven a l'atur, tot i que, sorprenentment, en el segon trimestre de l'any 2005 l'atur de la gent jove de 20 a 29 anys ha davallat fins al 6,09%, la dada més baixa des del 1998. El 5,7% dels joves principalment treballa, però també estudia; el 3,9% estudia i, a més, treballa, i l'1,7% estudia i cerca feina.

La primera feina remunerada del 46,1% dels joves de les Illes Balears amb experiència laboral fou als 16 o als 17 anys, mentre que una tercera part (32,6%) tenia entre 18 i 20 anys. Els joves de les Illes Balears tenen una certa facilitat per accedir al mercat de treball, encara que en llocs poc qualificats i amb importants nivells de precarització (treballs sense contracte o amb contractes de poca qualitat).

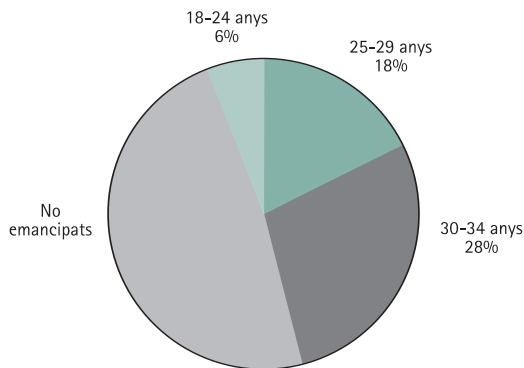
L'edat mitjana de la primera experiència laboral del jovent és de 17,4 anys, dada que coincideix notablement amb l'edat mitjana d'abandonament dels estudis (17,6 anys). Els menorquins són els que comencen més prest a treballar (el 58,8% ho va fer entre els 16 i els 17 anys).

Entre els joves de les Illes que treballaven el 2005 —en la primera feina o en una altra— el sou mitjà mensual se situà en els 953 euros.⁴² D'altra banda, l'estructura productiva actual de les Illes probablement no permetrà la inserció laboral d'una bona part dels joves que cursen estudis universitaris en treballs adequats als seus estudis, de manera que s'hauran de reorientar cap a altres àmbits laborals.

41. Institut Balear d'Estadística.

42. Font: Consell de la Joventut a Espanya, Objovi; <<http://www.cje.org/C14/C6/OBJOVI/default.aspx?lang=es-ES>>.

Gràfic III-38
Distribució de l'emancipació per grup d'edat

Font: OBJOVI (2005). Consell de la Joventut.

9.3.4. ELS PROCESSOS D'EMANCIPACIÓ⁴³

El 61% del total dels joves dels 15 als 29 anys viu a casa dels pares. El 41% dels homes viu al domicili dels pares, mentre que pel que fa a les dones només el 20% hi resideix. Les dones s'emancipen de la llar familiar abans que els homes i, a part, la sortida del domicili familiar d'origen sol coincidir amb el començament de la convivència amb una parella afectiva.

L'allargament de l'estada a la casa dels pares és una estratègia per preparar les condicions favorables per poder-se emancipar.

Els joves de les illes s'independitzen lleugerament més aviat que els de la resta de l'Estat espanyol. Som l'única comunitat autònoma on la meitat de la població jove entre els 18 i els 34 anys està emancipada (51,8%). (Vegeu el gràfic III-38.)

L'explicació d'aquest fet pensam que es troba en les dinàmiques del mercat laboral: els nivells mitjans d'ocupació (67,4%)

i de contractació indefinida (34,6%) són superiors als del conjunt d'Espanya.

Les condicions de mercat per accedir a un habitatge a les Illes Balears són de les més difícils d'Espanya. El preu mitjà d'un habitatge és de 189.020 euros, el quart més car d'Espanya. Això implica que, en el primer trimestre de l'any 2005, una persona jove a les Illes Balears hauria de destinar el 61,8% del salari a pagar l'habitatge.

9.3.5. LA SALUT I LA SEXUALITAT

En termes generals, la gent jove millora els patrons alimentaris i la informació en relació amb el coneixement de factors relacionats amb la salut. La preocupació per l'alimentació és superior entre les joves (sexe femení). Tot i això, el 27% dels joves ha fet alguna dieta i més de la meitat d'aquest tant per cent ho ha fet sense cap tipus de supervisió. Existeix un relaxament pel que fa a determinats hàbits preventius, com poden ser els relacionats amb els trastorns de l'alimenta-

43. Ídem.

QUADRE III-78. ACTIVITATS D'OCI PRACTICADES PELS JOVES

	Sí practiquen %	No practiquen %	NS/NC %
Escoltar música, CD, cintes	92,8	2,8	4,4
Sortir o reunir-se amb amics	91,7	4,7	3,7
Veure la televisió	87,1	8,2	4,7
Escoltar la ràdio	77,1	16,5	6,4
Anar al cinema	74,6	21,1	4,4
Llegir diaris, revistes	72,9	20,8	6,4

Font: «Anàlisi de la realitat social dels joves a les Illes Balears - 2005». Direcció General de Joventut, Govern de les Illes Balears.

ció, el consum d'alcohol i de tabac, i la prevenció de malalties de transmissió sexual (la sida inclosa). El 26% dels joves declara practicar el «botellot»; el 53% consumeix alcohol; el 42%, tabac; el 19%, haixix/marihuana; el 2%, cocaïna, i el 0,9%, èxtasi.

Segons l'estudi *Anàlisi de la realitat social dels joves a les Illes Balears, 2005*, el jovent declara no tenir prou informació per determinar a quins recursos pot acudir per rebre orientació en relació amb incidències o imprevists que es puguin derivar de pràctiques sexuals. Reclamen també que aquests recursos siguin accessibles.

Per als joves, la sexualitat segueix sent un tema tabú, del qual costa parlar amb persones que no siguin les amistats. A les Illes la gent jove comença a mantenir relacions sexuals als 16,8 anys i l'ús d'anticonceptius és freqüent entre la joventut sexualment activa (82,7%), els quals s'utilitzen més com més joves són (89,4%). Entre els diferents mètodes anticonceptius predomina l'ús del preservatiu (70,6%), seguit, encara que a una gran distància, de la utilització de la «píndola» (25,8%). Ambdós són considerats molt cars pels joves.

Finalment, el 62% de les dones joves que varen tenir un embaràs no desitjat declararen haver-lo interromput.

També cal destacar que Balears es situa al capdavant de l'Estat en casos de joves de 15 a 24 anys que han realitzat una interrupció voluntària de l'embaràs (IVE) amb una taxa per mil IVE del 17,41.

9.3.6. L'oci

Les preferències del jovent en la utilització del temps d'oci es decanten per escoltar música, relacionar-se amb els amics, mirar la televisió, viatjar, escoltar la ràdio, llegir la premsa i revistes, i anar al cinema, mentre que el que menys els agrada és assistir a conferències. Però no sempre poden fer el que més és del seu gust: així, per exemple, viatjar es practica menys del que els agradaria. Però algunes altres activitats —com escoltar la ràdio i llegir la premsa i revistes—, que agraden una mica menys, són, en canvi, de les més practicades. Existeix una important relació entre el cost de les activitats i la pràctica, que no sempre coincideix amb les preferències de la gent jove. (Vegeu el quadre III-78.)

QUADRE III-79. PRÀCTICA D'ACTIVITATS D'OCI

	Home (%)		Dona (%)
Sortir o reunir-se amb amics	97,3	Escoltar música, CD, cintes	97,9
Escoltar música, CD, cintes	97,3	Sortir o reunir-se amb amics	97,5
Veure la televisió	92,6	Viatjar	95,0
Viatjar	90,4	Anar al cinema	92,1
Anar al cinema	88,5	Veure la televisió	89,0
Fer esport	85,3	Descansar, no fer res	85,7
Escoltar la ràdio	83,2	Escoltar la ràdio	83,5
Descansar, no fer res	79,5	Anar d'excursió	83,5

Font: «Anàlisi de la realitat social dels joves a les Illes Balears - 2005». Direcció General de Joventut, Govern de les Illes Balears.

La televisió ocupa un espai molt important en l'ús del temps d'oci dels joves de les Illes Balears: mirar la televisió és la quarta activitat preferida i la tercera que més practiquen de manera habitual; dediquen una mitjana de 14,5 hores setmanals a aquesta activitat. Malgrat això, els joves amb nivells d'estudis més elevats dediquen menys temps a la televisió i més temps a llegir llibres que el jovent amb menor formació. Així mateix, també els joves d'ideologia de centreesquerra i d'esquerra manifesten llegir més que els joves de centredreta o de dreta.

Als joves dels sexes masculí i femení els agrada el mateix, si bé les dones es decanten lleugerament més per anar d'excursió, mentre que els homes ho fan per l'esport. D'altra banda, en les dones apareix un oci un poc més relacionat amb activitats culturals que en els homes, amb activitats més físiques i recreatives. (Vegeu el quadre III-79.)

9.3.7. LA IDENTITAT

La identitat es construeix per mitjà de la família, l'escola, els grups d'amics i d'iguals, i els mitjans de comunicació.

Aquests tenen una important responsabilitat en la qüestió. La globalització també afecta la construcció de la identitat del jovent, i la televisió i la premsa escrita són els mitjans que hi influeixen d'una manera més implícita: afecten de manera notòria la percepció dels joves en relació amb la pròpia identitat i amb l'aportació de models identitaris (la televisió), especialment durant la preadolescència i l'adolescència.

Un dels aspectes que formen part de la identitat individual i col·lectiva es relaciona amb el sentiment de pertanyença. En aquest sentit, el 22,4% dels joves se sent només espanyol o més espanyol que de la seva illa o de la seva comunitat autònoma; el 21,1% se sent només de l'illa o de la comunitat autònoma o s'hi sent més que espanyol; la majoria (el 38,2%) se sent tant de l'illa o de la comunitat com espanyol. (Vegeu el quadre III-80.)

Dels joves balears que se senten identificats amb l'illa de naixement es destaquen les dones, en el grup dels 20 als 24 anys, i els residents a Menorca, a Eivissa i a Formentera. El sentiment nacionalista (persones que se senten més de la seva illa o

QUADRE III-80. SENTIMENT DE PERTANYENÇA

	%
Em sent únicament espanyol	16,9
Em sent més espanyol que de la meva illa o de les Illes Balears	5,5
Em sent tan espanyol com de la meva illa o de les Illes Balears	38,2
Em sent més de la meva illa o de les Illes Balears que espanyol	14,8
Em sent únicament de la meva illa o de les Illes Balears	6,3
NS/NC	18,3

Font: «Anàlisi de la realitat social dels joves a les Illes Balears - 2005». Direcció General de Joventut, Govern de les Illes Balears.

de les Illes Balears que espanyoles o exclusivament de l'illa o de la comunitat) es dona més a Menorca (35,9%). A Eivissa i Formentera gairebé la meitat dels joves (48,6%) equipara l'espanyolisme amb el regionalisme (se sent tan espanyol com de la seva illa o de les Balears). Aquest sentiment també predomina a Mallorca (37,7%), si bé l'índex de casos sense resposta és més elevat (19,2%), sobretot a la capital, Palma (21,3%). Per municipis, el sentiment nacionalista és major als municipis més petits. D'altra banda, el 83,5% del conjunt de joves de nacionalitat estrangera no es pronuncien sobre la qüestió.

Una part del jovent de les Illes Balears considera que el fet de viure en una illa els perjudica, sobretot pel que fa a les activitats d'oci, com ara assistir a concerts, al teatre, etc. (41,8%); a les possibilitats d'estudi (39,6%), i a les activitats esportives (26,0%). Per contra, la proporció de joves que creuen que viure en una illa els beneficia quant a l'obtenció de feina és més elevada (24,1%) que la dels que opinen que els perjudica (19,9%).

Els joves residents a Menorca i a Eivissa i Formentera se senten més perjudicats pel que fa als estudis, a les activitats d'oci i esportives, i a la participació social. En canvi, respecte de la feina, el 38,1% dels residents a Eivissa i Formentera creuen que el fet de viure en aquestes illes els beneficia (enfront del 26,1%, que creu que els perjudica). Però a Menorca són més els que pensen que els perjudica (el 33,2%, enfront del 28,7% que en té una opinió favorable).

La indefinició pel que fa a la ideologia política és més elevada en les dones (36,8%) i en els menors de 20 anys (43,8%). La postura més radical cap a l'esquerra la trobam en els joves d'entre 20 i 24 anys (26,7%).

Els joves balears tenen en comú amb la resta dels joves de l'Estat l'escàs interès per la política.⁴⁴ Amb relació a la ideologia política, el 35% dels joves balears es defineix d'esquerres (el 13,9%, d'esquerres, i el 20,9%, de centreesquerra), el 21,6% es defineix de centre, i el 9,2%, de dretes

44. Xifres relatives al jovent, sondeig d'opinió: primera enquesta del 2005; avanç de resultats i principals conclusions: percepció generacional, valors i actituds, associacionisme i participació, INJUVE, Ministeri de Treball i Afers Socials, Madrid (2005).

QUADRE III-81. ORIENTACIÓ POLÍTICA DELS JOVES

	Balears %
Esquerra	13,9
Centreesquerra	20,9
Centre	21,6
Centredreta	6,8
Dreta	2,4
Sense determinar	34,5

Font: «Anàlisi de la realitat social dels joves a les Illes Balears - 2005». Direcció General de Joventut, Govern de les Illes Balears.

(el 2,4%, de dretes, i el 6,8%, de centre-dreta). Un important nombre de joves (34,5%) no expressa orientació política. (Vegeu el quadre III-81.)

En matèria religiosa, la majoria dels joves de les Illes Balears es defineix com a catòlic (el 9,0%, practicant, i el 47,9%, no practicant); el 9,4% es considera no creient; el 6,7% creu en una altra religió; el 9,1% es defineix com a ateu; el 3,7% és agnòstic, i l'11,5% es manifesta indiferent en matèria religiosa.

9.3.8. LA MOBILITAT

La necessitat de traslladar-se, a les Illes Balears —en part per la pròpia estructura insular, en part per l'escàs desenvolupament del transport públic i en part per la creixent pressió urbanística sobre la majoria de municipis i per la localització dels llocs de treballs a les poblacions principals de cada illa—, representa un element present en la vida quotidiana dels habitants. En aquest sentit, un dels condicionants de la gent jove és el derivat de la mobilitat

per motius d'estudis universitaris o de treball, especialment significativa per als joves de Menorca i d'Eivissa i Formentera. Pel que fa al municipi de residència, en el cas dels estudiants universitaris, a Mallorca el 49,9% procedeix de la ciutat de Palma, mentre que l'altre 50,1% és d'altres municipis o d'altres illes. Aquest fet implica un elevat grau de motorització dels joves estudiants universitaris.

Un dels problemes importants que deriven de l'elevada mobilitat són els accidents de trànsit. Globalment, l'any 2004 a les Balears s'han incrementat aquests accidents en relació amb els anys anteriors: manifesten un increment anual de l'11,9% (3.141 accidents, amb 140 morts), increment que ha estat el major de l'Estat. L'any 2005 varen morir a les carreteres de les Illes Balears cinquantes persones menors de 30 anys, percentatge que suposa gairebé la meitat de totes les morts a la carretera. De fet, entre els 15 i els 24 anys la primera causa de mort són els accidents de trànsit (el 36%); a partir dels 25 anys en el primer lloc trobam la sida (38%) i en el segon lloc, els

accidents de trànsit (14%). Una gran part d'aquests accidents es relacionen amb comportaments de risc: conduir vehicles amb excés de velocitat o assumir riscos excessius, no respectar les normes de seguretat (cinturó/casc) o conduir sota els efectes de l'alcohol o de les drogues. Una part rellevant d'aquests accidents està relacionada amb la vida recreativa i amb les sortides nocturnes.⁴⁵ D'altra banda, un dels vehicles que més utilitzen els joves són els ciclomotors i el 37,0% dels conductors de ciclomotors ha sofert almenys una vegada a la vida un accident.⁴⁶

9.3.9. ELS GRUPS DE JOVES EN SITUACIÓ VULNERABLE

El col·lectiu del jovent també presenta situacions de desigualtat social i d'exclusió: la pobresa i l'exclusió també afecten la gent jove. Entre els col·lectius joves més vulnerables trobem els joves immigrants i els fills de famílies monoparentals amb uns nivells d'ingressos baixos i amb una baixa competència professional. També el fet de pertànyer a famílies de risc social o amb patologies que poden derivar en maltractaments fa vulnerables aquests joves.

La característica comuna a la vulnerabilitat d'aquests col·lectius la trobem en l'exclusió de les xarxes de relacions i de suport social normalitzades; més aviat de vegades estan immersos en xarxes que potencien aspectes vinculats amb conductes d'inadaptació

o d'anomia. Per això, crear ponts cap a les xarxes integrades, normalitzades i de suport és una de les accions comunitàries amb una major eficàcia que es poden dur a terme en qualsevol societat per incrementar les possibilitats d'integració social i de millora de la cohesió de la societat i, en conseqüència, per tal de reduir les situacions d'exclusió i el conflicte social.

9.3.10. LA DESIGUALTAT DE GÈNERE

Una de les situacions que afecten negativament una part dels joves són les relacionades amb processos de desigualtat per mor de diverses causes, d'entre les quals es destaca la pertanyença de gènere.

Els processos socials generals d'articulació dels mons formatius i laborals també afecten la gent jove. Les dones presenten nivells de formació i de preparació professional superiors als homes, però assumeixen treballs més precaris i nivells d'ingressos inferiors. Així mateix, fan jornades de menor durada que els homes i els seus salaris al voltant dels 29 anys són un 21% inferiors als dels homes. Per al període dels 15 als 29 anys, la diferència salarial arriba fins al 55% a favor dels homes.

Durant el curs 2004-2005 es matricularen a la Universitat de les Illes Balears 8.243 dones i 5.616 homes, fet que suposa una relació del 59,5% enfront del 40,5%, a favor de les dones. S'aprecia una clara diferència de gènere en l'elecció dels

45. Comas, D. (coord.); Aguinaga, J.; Orizo, F.; Espinosa, E., i Ochaita, E. (2003), *Jóvenes y estilos de vida: valores y riesgos en los jóvenes urbanos*, Fundació d'Ajuda contra la Drogoaddicció, INJUVE, Ministeri de Treball i Afers Socials, Madrid.

46. Direcció General de Trànsit (2002), *Estudio sobre la exposición de los conductores de ciclomotores al riesgo de accidentes de tráfico en ciudad y carretera*, Ministeri de l'Interior, Madrid.

**QUADRE III-82. DISTRIBUCIÓ DELS SEXES SEGONS L'ELECCIÓ D'ESTUDIS.
CURS 2004-2005**

	Dones	Homes
Ciències experimentals	55,62	44,38
Matemàtiques-Eng. tècniques informàtiques	17,74	82,26
Enginyeries tècniques no inf.- Arquitect. tècnica	23,81	76,19
Economia -Turisme	52,16	47,84
Estudis de turisme (Felipe Moreno i C.Eiv-Form.)	66,34	33,66
Dret	57,39	42,61
Relacions Laborals	64,31	35,69
Educatives (Mestre, E. Social, Pedagogia, Psicop.)	80,18	19,82
Educatives (Alberta Giménez)	77,32	22,68
Psicologia	79,80	20,20
Salut (Infermeria-Fisioteràpia)	81,23	18,77
Filologies (anglesa, catalana i hispànica)	77,09	22,91
Història-Història de l'Art	61,43	38,57
Geografia	39,69	60,31
Filosofia	40,94	59,06
Treball Social	84,53	15,47
Altres (Estudis immobiliaris)	43,48	56,52
Mitjana total	59,48	40,52

Font: UIB.

estudis de matemàtiques, enginyeria, geografia i filosofia, en què són majoritaris els homes, mentre que en la resta (llevat dels estudis d'economia i turisme, en què estan igualats) el percentatge de dones matriculades és clarament superior, de vegades amb valors molt desiguals (infermeria i fisioteràpia: el 86,1% de dones i el 13,9% d'homes; treball social: el 85% de dones i el 15% d'homes; educació o magisteri, educació social, pedagogia i psicopedagogia: el 81,2% de dones i el 18,8% d'homes). (Vegeu el quadre III-82.)

9.3.11. L'ÚS DE LES NOVES TECNOLOGIES

La comunitat autònoma de les Illes Balears ocupa una de les primeres posicions en l'ús de l'ordinador i de les eines pròpies de les tecnologies de la informació; la proporció de jovent amb telèfon mòbil, però, és més elevada a la resta de l'Estat espanyol que a la nostra comunitat.⁴⁷

Els joves són usuaris habituals de les tecnologies de la informació i les valoren de manera positiva. Les utilitzen tant per treballar com per estudiar i per divertir-se.

47. Sa Nostra (2005), *Informe Econòmic i Social de les Illes Balears*, núm. 37, setembre de 2005, Centre de Recerca Econòmica, Sa Nostra, Universitat de les Illes Balears.

A les Balears el 66% de la gent jove disposa d'ordinador: la meitat, d'ús personal i l'altra meitat, d'ús familiar. El 55% disposa de connexió a Internet, que sobretot utilitza per enviar i rebre missatges i per navegar per la xarxa. La utilització del telèfon mòbil s'ha generalitzat ràpidament en la població jove, que en té amb una proporció del 88%.

Els joves que més utilitzen les tecnologies de la informació són els de gènere masculí, els que han arribat a un nivell educatiu més elevat, els que viuen en famílies amb elevats ingressos mensuals, i els que estudien i treballen. A aquests darrers, la generalització de l'ensenyament a distància en línia els ofereix noves expectatives de compatibilització del treball i els estudis.

9.4.

LA INFÀNCIA I LA FAMÍLIA

A la nostra comunitat autònoma, pel que fa a la intervenció institucional en relació amb la infància, la tradicional divisió en «protecció» i «reforma» es veu encara més pel fet que les competències en ambdues matèries estan distribuïdes també entre dues institucions distintes: els consells insulars, d'una banda, i el Govern de les Illes Balears, de l'altra.

En conseqüència, l'anàlisi de l'actuació dels serveis socials en l'àmbit de la infància ha de comprendre els dos nivells

següents: la protecció de la infància i les actuacions derivades de l'aplicació de les diferents mesures de justícia juvenil.⁴⁸

9.4.1. MALLORCA

Respecte de l'activitat de l'Àrea de Protecció al Menor i Atenció a la Família, cal destacar que s'han rebut un 13% menys de demandes i que ha disminuït també un 12% el nombre d'expedients que s'han incoat. Aquesta disminució no implica un descens de la proporció d'expedients oberts en relació amb les demandes, atès que aquesta es manté en uns nivells similars als de l'any 2004 (39%).

Durant l'any 2005 es varen rebre 692 notificacions de situacions de presump-ta desprotecció o de risc. Dues-centes setanta-una d'aquest total (el 39% del total de demandes rebudes en el Servei de Protecció al Menor) varen implicar la incoació d'un expedient de protecció. Els principals motius d'aquestes comunicacions varen ser problemàtiques relacionades amb la conducta dels menors (19%) i amb la «negligència física» (11%), i el 10%, per determinats aspectes relacionats amb la figura de l'acolliment familiar. (Vegeu el quadre III-83.)

A més, cal destacar la disminució del 10% del nombre d'expedients de protecció i l'augment del 9% dels expedients de menors infractors.

48. Aquest any no s'inclouen en la MEMÒRIA les dades referides a aquest àmbit.

QUADRE III-83. RESUM DE L'ACTIVAT. MESURES JURÍDIQUES

Declaracions de risc	112 altes/baixes
Tuteles	202 altes/baixes
Guardes a centres	175 altes/baixes
Acolliments familiars temporals	108 altes/baixes
Acolliments familiars permanents	67 altes/baixes
Propostes d'acolliment familiar preadoptiu	42 altes/baixes
Sol·licituds d'adopció nacional/menors adoptats	97/42
Sol·licituds d'adopció internacional/menors adoptats	194/91

Font: Institut de Serveis Socials i Esportius de Mallorca.

Nota: Cal fer constatar que a les dades de la Memòria de l'Institut de Serveis Socials i Esports de Mallorca no es desglossen les altes i les baixes, per la qual cosa en aquesta les presentam de forma conjunta.

QUADRE III-84. EDATS DELS MENORS ACOLLITS

Edat	%
0-3 anys	62
4-7 anys	32
8-11 anys	5

Font: Institut de Serveis Socials i Esportius de Mallorca.

9.4.1.1. Les tuteles

Pel que fa a les mesures jurídiques declarades pel Servei de Protecció al Menor i Atenció a la Família, cal destacar que s'iniciaren 350 diligències prèvies, 255 expedients de protecció i 316 expedients de menors infractors.

9.4.1.2. Els acolliments familiars

En termes generals, cal destacar que el nombre dels menors que ha atès el programa s'ha incrementat un 35% respecte de l'any 2004, així com el nombre de famílies del banc de famílies acollidores, que s'ha incrementat el 19%, de manera que eren vint-i-cinc les famílies que per-

tanyien al banc esmentat al final del 2005. A les acaballes de l'any 2005 es trobaven acollits cinquanta-cinc menors. (Vegeu el quadre III-84.)

Pel que fa a les baixes del programa, es produïren pels motius que es poden observar en el quadre III-85.

S'han atès 111 casos de menors en acolliment familiar temporal, setanta-quatre dels quals corresponen a acolliments familiars formalitzats durant l'any 2005. Pel que fa als acolliments familiars permanents amb família extensa, s'ha passat de devuit menors acollits l'any 2004 a cinc menors el 2005.

QUADRE III-85. MOTIUS DE BAIXA DEL PROGRAMA D'ACOLLIMENTS FAMILIARS

Motiu de baixa	%
Per reintegració familiar	45
Per acolliment preadoptiu	34
Per canvi de família	14
Per acolliment amb la pròpia família	5
Per pas a acolliment residencial	2

Font: Institut de Serveis Socials i Esportius de Mallorca.

QUADRE III-86. TIPOLOGIA DE CENTRES PROPIS

Tipus de centre	Nombre de places
Centres d'acollida temporal	42
Centres d'acolliment residencial	48/40 ¹

1. L'any 2005 es passà de disposar de 5 llars amb 48 places a reduir-se l'oferta a 4 llars amb 40 places.

Font: Institut de Serveis Socials i Esportius de Mallorca.

9.4.1.3. Els acolliments residencials

L'oferta residencial pròpia de l'Institut de Serveis Socials i Esportius de Mallorca durant l'any 2005 s'exposa en el quadre III-86.

Es varen atendre un total de 209 menors, 152 en centres d'acollida temporal i 57 en centres d'acolliment residencial de mitjana i llarga estada. El perfil dels menors se situa de manera majoritària en edats compreses entre els 6 i els 15 anys (el 72% dels menors) al Puig dels Bous, entre els 13 i els 15 anys (58%) al centre de Son Jeroni, i dels 11 als 15 anys a les llars del menor (56%). Al centre del Puig dels Bous l'estada mitjana majoritària dels menors és de menys de quinze dies en el 42% de casos; a les llars del menor aquesta és d'un a tres anys en el 58% dels casos, mentre que no es disposa de les dades d'estada del centre de Son Jeroni.

Llevat del centre de Son Jeroni, el motiu principal de l'ingrés és la negligència de la família d'origen (el 30% al centre del Puig dels Bous i el 42% als centres de llars del menor), i a Son Jeroni predominen els ingressos per problemes conductuals dels menors (48%). Es destaca l'elevada ocupació dels centres de Son Jeroni i de les llars del menor: en el primer, l'ocupació sobrepassà notablement la capacitat màxima, amb un 197% de mitjana mensual d'ocupació de places (vint-i-quatre places de mitjana mensual respecte d'una capacitat de dotze places previstes en el centre); pel que fa a les llars del menor, la mitjana mensual d'ocupació de les places és en el 92%. A més dels centres esmentats, l'Institut de Serveis Socials i Esportius de Mallorca disposa de 194 places concertades amb centres privats.

QUADRE III-87. EDATS DELS MENORS ADOPTATS O EN ACOLLIMENT PREADOPTIU

Edat	%
0-1 anys	31
2-7 anys	45
8-13 anys	24

Font: Institut de Serveis Socials i Esportius de Mallorca.

QUADRE III-88. EDATS DELS MENORS INFRACTORS

Edat	%
15-18 anys	41
10-14 anys	55
6-9 anys	4

Font: Institut de Serveis Socials i Esportius de Mallorca.

9.4.1.4. Les adopcions

a) L'adopció nacional

Durant el període que ens ocupa es varen rebre 97 sol·licituds d'adopció nacional, de manera que es va iniciar l'adopció de 42 menors (sis de nounats i trenta-sis en acolliment preadoptiu). (Vegeu el quadre III-87.)

Cal destacar que el nombre d'infants amb mesures d'acolliment familiar preadoptiu gairebé s'ha duplicat respecte del període anterior, en passar de 27 el 2004 a 42 l'any 2005.

b) L'adopció Internacional

Amb referència a l'adopció internacional, en termes generals s'ha incrementat l'activitat, ja que han arribat un 15% més de menors (91 menors) i s'ha incrementat un 7% el nombre de sol·licituds presentades. Concretament, s'han rebut 194 sol·licituds i han estat tramitats 145 expedients d'ido-

neïtat (112 per l'ECAI i 33 per l'Institut), mentre que s'han denegat cinc idoneïtats. Pel que fa als països de procedència dels menors, el 63% provenen de la federació russa; el 31%, de la república de la Xina, i el 6% restant, d'altres sis països diferents.

9.4.1.5. El programa de menors infractors

Aquest programa ha incrementat un 9% el nombre de menors atesos. Aquesta dada es correspon amb un total de 316 menors infractors. Dos cents vint-i-set han estat derivats pel Ministeri Fiscal i vuitanta-vuit pels cossos de seguretat. Pel que fa al perfil d'aquests menors, s'ha de destacar que el 78% són de sexe masculí. Les edats es poden observar en el quadre III-88.

9.4.1.6. El programa d'intervenció psicoterapèutica

El programa ha incrementat un 4% el nombre de menors atesos. En total s'han atès

QUADRE III-89. RESUM DE L'ACTIVITAT DEL SERVEI INSULAR DE FAMÍLIA (2005)

Programa	Casos 2005	Casos anys anteriors	Total programa
Suport familiar	7	58	65
Atenció familiar	4	41	45
Mediació familiar	14	54	68
Tractament del maltractament	17	82	99
Mesures educatives	93	66	159
Valoració	42	38	80
Col·laboració	11	0	11
Total	188	339	527

Font: Servei Insular de Família, Departament de Benestar Social, Consell Insular de Menorca.

349 menors (229 famílies). Cent cinc menors iniciaren tractament durant l'any 2005 i 72 l'acabaren. El 23% dels menors atesos fou per negligència de la família; el 22%, per maltractament psicològic o emocional; el 20%, per abandonament psicològic o emocional, i el 14%, per maltractament físic. Pel que fa a l'edat dels menors, en el 43% dels casos tenien entre 11 i 15 anys, i en el 38% dels casos, entre 0 i 11 anys.

9.4.2. MENORCA

Com a trets generals, cal destacar l'augment del personal tècnic destinat als serveis de protecció de la infància i la consolidació dels diferents projectes d'intervenció familiar. També cal tenir en consideració la integració de totes les intervencions de protecció en un sol recurs, l'anomenat Servei Insular de Família.

D'altra banda, com succeeix a les altres illes de la comunitat autònoma, es poden obser-

var un increment i un major deteriorament de menors amb greus problemes de conducta i/o d'adaptació social (de manera freqüent en l'etapa de l'adolescència), i també l'augment de les famílies immigrants de diferents procedències culturals.

L'any 2005 es va cloure amb un total de 378 expedients de protecció incoats (en procés de valoració o d'intervenció) i l'any 2004 es va tancar amb un total de 328 casos, de manera que es produí un increment notable respecte de l'any anterior (50 casos de protecció més que l'exercici anterior). Durant el 2005 s'han iniciat 219 nous casos de protecció i se n'han arxivat 169. L'activitat global que ha desenvolupat el Servei Insular de Família es pot apreciar en el quadre III-89.

S'han incoat 37 expedients de protecció, un més que l'any anterior.⁴⁹ Les situacions que motivaren la incoació d'un expedient de protecció són les que recollim en el quadre III-90.

49. Per analitzar correctament les dades que hem assenyalat, hem de tenir en compte que no tots els casos nous que s'han obert durant l'exercici 2005 han motivat la incoació d'un expedient de protecció.

QUADRE III-90. MOTIU D'OBERTURA D'EXPEDIENT DEL SERVEI INSULAR DE FAMÍLIA (2005)

	Nombre d'expedients
Abandó, desatenció i desemparament	19
Maltractaments	1
Valoració d'acolliment familiar	8
Ingrés en unitat de primera acollida	2
Dificultats en el control de la conducta del menor	1
Sol·licitud de guarda	1
Declaració de risc	1
Possibles abusos sexuals	4

Font: Servei Insular de Família, Departament de Benestar Social, Consell Insular de Menorca.

9.4.2.1. Les tuteles

El nombre de menors tutelats ha disminuït en relació amb l'exercici anterior. Concretament, s'ha passat de catorze a set menors tutelats durant el període que es tracta. Cinc d'aquests menors han passat a residir en un centre residencial; un, en acolliment familiar, i un altre, en un centre hospitalari, sota la guarda del director de l'establiment. El motiu principal del cessament de les tuteles es produeix per la reintegració del menor al nucli familiar d'origen. Convé destacar aquesta dada, atès que tant en l'esperit com en la lletra de la Llei orgànica 1/1996, de protecció jurídica del menor, el sentit primordial dels serveis de protecció a la infància és que han de procurar aquest objectiu, que només es pot aconseguir amb un intens i eficaç treball amb les famílies que han perdut temporalment la tutela dels fills; amb l'ajut i el suport dels professionals han d'aconseguir superar la situació inicial que va provocar la suspensió de la tutela dels fills.

9.4.2.2. Els acolliments familiars

L'any 2005 s'han constituït 16 acolliments familiars: deu en la modalitat d'acolliment familiar simple (cinc judicialment i cinc a càrrec de l'Administració) i sis acolliments familiars permanents (cinc d'administratius i un de judicial). Cal destacar que durant aquest any cap família no es va presentar com a candidata per acollir un menor, mentre que l'any 2004 només ho va fer una família.

9.4.2.3. Els acolliments residencials

A Menorca es disposa només d'un centre d'acollida residencial de menors: el Centre d'Atenció a la Infància i a la Família. Aglutina dos recursos: el de primera acollida, destinat a acollir de manera urgent i transitòria un menor o un grup de menors per donar-los protecció immediata i per estudiar les circumstàncies familiars i contextuals que han originat la separació de la família d'origen, i el d'acolliment residencial pròpiament dit, recurs que implica l'internament del menor a mitjà o a llarg termini.

QUADRE III-91. PRIMERA ACOLLIDA

Motiu de l'ingrés	Nombre de menors
Per sol·licitud dels pares	5
Per cessament de l'acolliment familiar	1
Per actuació de les forces de seguretat	5
Per sol·licitud del menor	1
Altres	9
Total	21

Cessament de l'acolliment	Nombre de menors
Per reintegració familiar	11
Per acolliment residencial	6
Per compliment de la majoria d'edat	1
Ingrés en un altre centre	1
Total	19

Font: Servei Insular de Família, Departament de Benestar Social, Consell Insular de Menorca.

Durant l'any 2005 s'han fet un total de vint-i-un ingressos en primera acollida i deu en acolliment residencial. Els motius que han generat la constitució d'ambdós acolliments figuren en el quadre III-91.

9.4.2.4. Les adopcions

a) L'adopció nacional

Durant l'any 2005 s'han presentat devuit sol·licituds d'adopció nacional. En catorze casos s'ha estimat positivament la idoneïtat de la família, en un s'ha estimat aquesta de manera negativa, i el mes de desembre de 2005 els tres restants es trobaven en fase de valoració. S'han arxivat també dos expedients de sol·licitud d'adopció nacional per desistiment dels sol·licitants. S'han formalitzat dues propostes d'adopció nacional i se n'han constituït judicialment dues més.

b) L'adopció internacional

El més notable respecte d'aquesta qüestió ha estat l'increment de les propostes d'adopció per aquesta via. S'ha passat de deu sol·licituds efectuades l'any 2004 a trenta-cinc presentades el 2005. Els països per als quals s'ha sol·licitat l'adopció són els que s'esmenten en el quadre III-92.

En 29 casos s'han expedit certificats d'idoneïtat positius, mentre que en dos casos aquests varen ser negatius. Els certificats d'idoneïtat es lliuraren per a la Xina en quinze casos; en deu casos, per a la federació russa, i en un cas per a Burkina Faso, l'Índia, el Perú i el Marroc, respectivament. En deu casos es finalitzà completament el procés d'adopció i s'incloueren tots els informes d'adaptació i de seguiment del menor sol·licitats pels països d'origen. En quatre casos els sol·licitants

QUADRE III-92. PAÏSOS ALS QUALS SE SOL·LICITA ADOPCIÓ INTERNACIONAL

	Sol·licituds
Xina	16
Federació Russa	11
Marroc	1
Burkina Faso	1
Perú	1
Índia	1
Sèrbia i Montenegro	1
Bolívia	1
Total	33

Font: Servei Insular de Família, Departament de Benestar Social, Consell Insular de Menorca.

desistiren de la sol·licitud, de manera que, així, hi hagué un total de catorze expedients d'adopció internacional arxivats.

9.4.2.5. El programa de menors infractors

Durant l'exercici que ens ocupa, el nombre de mesures educatives derivades de conductes d'infracció de normes diverses s'incrementà un 52,4% respecte de l'any anterior, tot i que cap d'aquests casos no constituí posteriorment un expedient de protecció. Malgrat això, en catorze casos els menors tenien expedients oberts previs a la comissió de la falta o el delictes de l'any 2005 (onze menors tenien un expedient de protecció, dos es trobaven en fase de diligències prèvies, i un tenia un expedient judicial).

Pel que fa a l'edat dels menors infractors, seguint les tendències d'anys anteriors, el grup més nombrós és el de 14 anys (29 casos) i s'incrementa el grup de menors dels 16 als 18 anys. Aquests menors resi-

deixen majoritàriament a Ciutadella (17 casos el 2004, 29 casos el 2005) i a Maó (16 casos el 2004, 30 el 2005). És destacable el cas d'Alaior, que, enfront dels deu casos de l'any 2004, només n'ha presentat tres el 2005.

9.4.3. EIVISSA I FORMENTERA

Durant l'any 2005 s'han incoat 123 expedients de protecció i 25 diligències prèvies, se n'han arxivat 195 (cent vuitanta-vuit per majoria d'edat, tres per trasllat a una altra comunitat autònoma i quatre per reintegració familiar). Això fa un total de 1.412 expedients en vigor, setanta-nou menys que en l'exercici anterior.

9.4.3.1. Les tuteles

Es mantenen en uns nivells molt similars als de l'exercici anterior. S'han constituït vuit tuteles, una menys que l'any anterior. En nou casos va cessar la tutela, ja que en quatre es varen reintegrar familiarment els

menors, en tres casos varen passar a residir en acolliments familiars amb família extensa, un va passar a adopció i una tutela va cessar per altres motius no especificats.

9.4.3.2. Els acolliments familiars

S'han formalitzat setze acolliments familiars administratius (un menys que l'any anterior) i s'ha cessat l'acolliment en quatre casos (dos per reintegració familiar, un per adopció i un per canvi de mesura). Al final de l'any 2005 es poden comptabilitzar un total de cinquanta menors en acolliment familiar administratiu i vuit en acolliments judicials. No s'ha rebut cap sol·licitud d'acolliment familiar.

9.4.3.3. Els acolliments residencials

Durant l'any 2005 s'han produït trenta altes d'acolliment residencial: tretze, al centre d'acolliment residencial (CREM) i desset, a la Llar Mare del Remei. Cal destacar que en el primer dels centres, vuit dels menors ingressats són de nacionalitat estrangera, mentre que en el segon ho són sis.

Els motius dels ingressos als centres han estat diversos: han provocat l'acompanyament de la Guàrdia Civil o de la policia al centre de primera acollida (en quinze casos), són deguts a la sol·licitud de guarda dels pares o tutors (en tres casos), per assumptió de la tutela (en cinc casos) i per altres motius no especificats (en set casos).

Durant el mateix període s'han produït 31 baixes d'acolliment residencial: tretze del CREM (vuit dels quals són de nacionalitat estrangera) i devuit de la Llar Mare del Remei (set dels quals són de nacionalitat

estrangera). Els motius de les baixes ha estat, en setze casos, per reintegració familiar; en quatre, per pas a l'acolliment familiar, i en onze casos, per altres motius no especificats. En data 31 de desembre de 2005, a Eivissa i Formentera romanien en acolliment residencial desset menors.

9.4.3.4. Les adopcions

Durant l'any 2005 s'ha produït un important increment en les sol·licituds d'adopció. S'han presentat un total de 51 sol·licituds d'adopció (35 el 2004), catorze de les quals han estat per a adopcions nacionals i trenta-set per a adopcions internacionals. En total, l'any 2005 eren 135 els expedients d'adopció incoats (48 per a adopció nacional i 73 per a adopció internacional) i en diverses fases de tramitació.

Durant el mateix període, el 2005 s'han arxivat cinc expedients d'adopció nacional (tres per caducitat, un a petició de la persona interessada i un per finalització de l'expedient) i sis d'internacional (tres per caducitat, cinc a petició de les persones interessades i un per finalització de l'expedient).

Pel que fa a les resolucions d'ideïtat, se n'han emès 35; totes, positives: sis per a la modalitat nacional i vint-i-nou per a la internacional. Aquestes resolucions d'ideïtat s'han lliurat per a la Xina en quinze casos; en sis casos, per a la federació russa; en quatre, per a Etiòpia, i en un cas, per a la República Dominicana, Colòmbia, l'Índia i Mèxic, respectivament. Finalment, s'ha d'esmentar que s'han adoptat un total de 14 menors: vuit procedents de la Xina, tres de la federació russa, dos de Colòmbia i un d'Etiòpia.

9.5.

LES PERSONES AMB DISCAPACITAT

En termes generals podem dir que, si l'any 2004 es va caracteritzar per la transició de les transferències, aquest any 2005 s'ha destacat pel fet que han assumit aquestes transferències els consells insulars i l'Institut de Serveis Socials i Esportius de Mallorca. L'activitat institucional amb relació a les persones amb discapacitat s'ha caracteritzat per una continuïtat de les actuacions de l'any 2004, sobretot en terreny sociolaboral, sense produir-se canvis substancials en matèria d'atenció i de tractament al col·lectiu de persones amb discapacitat. En els subapartats següents destacam les actuacions dutes a terme des de les administracions públiques.

9.5.1. LA CONSELLERIA DE PRESIDÈNCIA I ESPORTS. DIRECCIÓ GENERAL DE SERVEIS SOCIALS

La norma que concreta quin és l'òrgan de la Conselleria que té les competències corresponents és el Decret 1/2004, de 2 de gener, del president de les Illes Balears, pel qual s'estableix l'estructura orgànica de la Conselleria de Presidència i Esports. En aquest sentit, l'article 7 del mateix Decret atribueix a la Direcció General de Serveis Socials les funcions relatives a les potestats que, en matèria de serveis socials i Seguretat Social, no han estat transferides als consells insulars i, especialment, les que es reserven al Govern i a l'Administració autonòmica, d'acord amb el que es disposa en l'article 11 de l'esmentada Llei 14/2001, de 29 d'octubre.

Durant l'any 2005, des de la Direcció General de Serveis Socials, d'acord amb la seva estructura orgànica, s'han gestionat tot un seguit de serveis i d'actuacions adreçats al col·lectiu de persones amb discapacitat. Així, entre els objectius d'aquesta Direcció es troben proporcionar suport a les persones amb discapacitat, executar i fer el seguiment dels plans estratègics de la comunitat autònoma —entre aquests, el de les persones amb discapacitat—, i gestionar els centres base per a persones amb discapacitat (explotació i manteniment de l'aplicació de pensions no contributives, valoració del grau de minusvalidesa, valoració de llocs de feina adients a la discapacitat, tractament d'estimulació precoç, tractaments bàsics de fisioteràpia i de logopèdia, i informació general).

La Conselleria de Presidència i Esports⁵⁰ va signar diferents concerts de reserva i d'ocupació de places a centres i serveis socials d'atenció precoç, d'ajustament personal i social, d'atenció integral a les persones amb discapacitat sensorial i a les seves famílies, de fundacions tutelars, de respir familiar, i d'oci adaptat, per a l'any 2005. Els concerts signats amb les diferents entitats, amb indicació de les places concertades i dels imports estipulats, són els que s'indiquen en el quadre III-93.

Pel que fa a les actuacions del centre base, que té com a objectiu l'atenció especialitzada a persones amb discapacitat, a les quals proporciona serveis d'informació, diagnòstic de la discapacitat, valoració de la disminució i orientació sociolaboral i professional, es recullen en el quadre III-94.

50. Resolució de 17 de maig de 2005 de la consellera de Presidència i Esports (BOIB núm. 78, de 21 de maig de 2005), que constitueix una primera regulació, encara que provisional, del model al qual s'ha d'ajustar la concertació de places com a mitjà de col·laboració entre l'Administració de la comunitat autònoma i les entitats que presten serveis en el sistema balear de serveis socials.

**QUADRE III-93. RELACIÓ DE CENTRES I PLACES CONCERTADES
PER A PERSONES AMB DISCAPACITAT (2005)**

Entitat	Serveis	Places	Import (€)
AMADIP-ESMENT	Ajustament personal i soc.	120	301.795,20
AMADIP-ESMENT	Oci adaptat	90	22.209,00
Fundació Tutelar de Persones amb Dismunió Psíquica	Fundació tutelar	38	70.296,96
APROSCOM	Ajustament personal i soc.	8	20.119,68
APROSCOM	Atenció precoç	20	58.999,20
ASPAS	Atenció integral	125	474.990,00
Asanideso Estel Nou	Ajustament personal i soc.	18	45.269,28
Mater Misericordiae	Atenció precoç	20	58.999,20
APNAB	Respir familiar	1	3.749,96
APNAB	Atenció precoç	7	20.649,72
Col·legi La Puríssima	Ajustament personal i soc.	6	15.089,76
ASNIMO	Ajustament personal i soc.	9	22.634,64
ASNIMO	Atenció precoç	16	47.199,36
Associació Amiticia	Oci adaptat	180	43.484,55
Associació Amiticia	Respir familiar	1	3.749,96
AMADIBA	Oci adaptat	350	100.222,60
AMADIBA	Respir familiar	5	18.749,80
CET Cap de Llevant	Ajustament personal i soc.	13	32.694,48
Fundació Tutelar Menorca	Fundació tutelar	5	9.249,60
ASPACE	Atenció precoç	5	14.749,80
Total		1.037	1.384.902,75

Font: Elaboració pròpia.

**QUADRE III-94. ACTUACIONS DE GESTIÓ D'EXPLORACIÓ, VALORACIÓ I QUALIFICACIÓ
DEL GRAU DE MINUSVALIDESA**

Expedients pendents de resolució l'any 2004	3.964
Sol·licituds de l'any 2005	6.554
Expedients resolta l'any 2005	7.510
Expedients pendents de resolució el 31/12/2005	3.008

Font: Elaboració pròpia.

QUADRE III-95. RELACIÓ D'ACTUACIONS EN L'ÀMBIT DE L'ORIENTACIÓ LABORAL

Actuacions d'orientació i informació	252
Emissió de la fitxa certificat de demanda d'ocupació	490
Valoracions laborals	535
Certificats d'aptitud, emesos a petició del SOIB	279
Certificats d'aptitud i adaptacions de temps i mitjans	220
Estudis i consultes sobre accessibilitat i eliminació de barreres arquitectòniques/ajudes tècniques	6

Font: Elaboració pròpia.

QUADRE III-96. RELACIÓ DE LES ACTUACIONS D'ESTIMULACIÓ PRECOÇ

Unitat d'avaluació, orientació i diagnòstic, primeres entrevistes d'infants que han sol·licitat orientació i valoració del seu desenvolupament	228
Unitat de tractament: Logopèdia, total d'infants atesos	36
Atenció precoç, infants atesos	120
Fisioteràpia, infants atesos	32

Font: Elaboració pròpia.

Respecte de la tramitació d'expedients de les valoracions de discapacitat d'acord amb la Llei 51/2003, d'igualtat d'oportunitats, no-discriminació i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat, es varen produir 1.048 sol·licituds, el 100% de les quals fou resolt. Quant a l'àrea de tractaments de fisioteràpia duts a terme, cal dir que es varen atendre tretze persones i el nombre de sessions tingudes lloc va ser de 320.

En l'àmbit d'orientació ocupacional i de valoració i atenció precoç s'ha fet tot un seguit d'actuacions, tal com podem veure en els quadres III-95 i III-96.

Altres actuacions corresponen al centre base d'Eivissa i de Menorca es recullen en el quadre III-97.

Per acabar, cal fer notar les intervencions efectuades en el Servei d'Atenció al Ciutadà (SAC), amb què es dóna una atenció personalitzada a les persones que necessiten informació, orientació i assessorament general referent als temes relatius als serveis socials, especialment sobre les ajudes i les prestacions i sobre els programes que gestiona la Direcció General de Serveis Socials; es facilita l'accés a prestacions i ajudes pròpies o es deriven cap a altres serveis, segons les necessitats, i es descentralitzen els punts d'atenció cap a la part forana (Manacor i Inca). Les actuacions d'aquest Servei es recullen en el quadre III-98.

Dins l'apartat de gestió de plans i programes s'ha elaborat el Programa d'ajudes per a la creació de centres i serveis

QUADRE III-97. RESUM DE LES ACTUACIONS DELS CENTRES BASE D'EIVISSA I DE FORMENTERA

Centre Base Eivissa	
Informació i tramitació de valoracions del grau de minusvalidesa	740
Informació i tramitació de pensions no contributives	449
Informació i ajudes individuals	21
Informació i tramitació de la targeta bàsica	991
Informació i tramitació de la targeta acreditativa del G.M	159
Programa «A ca vostra»	286
Programa Bonus d'Infància	798
Revisions anuals PNC jubilació	680
Revisions PNC d'invalidesa	526
Revisions anuals LISMI	73
Revisions anuals FAS	36
Programa de termalisme/viatges	516
Altres	525
Derivacions a altres conselleries	106
Derivacions a l'INSS	108
Derivacions a ajuntaments	14
Derivacions a altres organismes i/o institucions	62
Total	6.090
Centre Base Menorca	
Informació i tramitació de valoracions del grau de minusvalidesa	377
Informació i tramitació de pensions no contributives	436
Informació i tramitació del Bonus d'Infància	584
Informació i tramitació de la targeta bàsica	305
Informació i tramitació de la targeta acreditativa del G.M	377
Programa «A ca vostra»	74
Revisions anuals PNC jubilació	427
Informació termalisme/viatges IMSERSO	191
Altres	336
Derivacions a altres conselleries	48
Derivacions a l'INSS	39
Derivacions a ajuntaments	62
Derivacions a altres organismes i/o institucions	14
Derivacions a la Direcció General del Menor	5
Derivacions a l'Institut de la Dona	9
Derivacions al Consell Insular	17
Total	3.301

Font: Elaboració pròpia.

QUADRE III-98. INTERVENCIÓ REALITZADA DES DEL SERVEI D'ATENCIÓ AL CIUTADÀ (2005)

Atenció per conceptes	Presencial	Telefònica
Pensions	11.096	8.996
Bonus d'Infància	4.985	4.674
Centres de minusvàlids físics	18	95
Centre Base	6.508	2.023
Immigrants	259	93
Targeta bàsica	8.908	3.337
Termalisme/viatges	7.576	2.777
Programa «A ca vostra»	2.835	3.066
Altres ajudes	414	340
Altres	1.187	4.211
Atenció/informació derivada a altres organismes	1.438	506
Reclamacions i certificats	2.925	—
Revisions de PNC, LISMI, FAS	7.367	—
Total	55.516	30.118

Font: Dades aportades per la Direcció General de Serveis Socials de la Conselleria de Presidència i Esports, 2005.

per a la gent gran i per a persones amb discapacitat, mitjançant convenis de caràcter plurianual que es preveuen dins l'anomenat Pla 10 (es pretén establir una xarxa de centres d'atenció basat en l'equipament, l'adquisició, l'obra o altres inversions), tal com es veu en el quadre III-99.

També, s'ha dut a terme el Pla d'acció integral per a persones amb discapacitat, que consta de vint-i-dos projectes, a més del Programa d'integració social (mitjançant convenis de col·laboració). (Vegeu els quadres III-100 i III-101.)

Pel que fa a les pensions i prestacions econòmiques, cal dir que els beneficiaris de la LISMI durant l'any 2005 han descendit de manera significativa (similar en els

darrers dos anys). Dels 550 beneficiaris que hi havia al començament de l'any, es va passar a 488 en data 31 de desembre de 2005; pel que fa al Fons d'Assistència Social (FAS), s'han generat un total de 1.549 nòmimes mensuals, 920 de les quals han estat per motiu de malaltia; se n'han revisat 179 expedients (106 dels quals, a causa de malaltia), amb una extinció de dret de 76 expedients.

Amb referència a la revisió anual de la pensió no contributiva (PNC) per invalidesa, s'ha fet en 1.731 expedients en total i se n'han resolt favorablement 143. Per mantenir el dret a la pensió han estat 1.280, per extinció del dret han estat afectats 63 expedients i per modificació de quantia, 388 PNC.

QUADRE III-99. CONVENIS PLURIANUALS PER A LA CREACIÓ DE CENTRES I SERVEIS PER A PERSONES AMB DISCAPACIAT

Beneficiari	Convenis signats l'any 1997 Nom del centre	Activitat finançada	Import subvenció (anualitat)
Consell Insular de Menorca (Trepucó) (C)	Centre de disminuïts de Trepucó	Obres de construcció	36.057,84
Beneficiari	Convenis signats l'any 1998 Nom del centre	Activitat finançada	Import subvenció (anualitat)
Consell Insular de Menorca (Bintaufa)	Centre ocupacional de Bintaufa	Obres i equipament	21.038,31
Federació Coordinadora de Minusvàlids de les Balears	Federació Coordinadora de Minusvàlids de les Balears	Adquisició	15.385,91
Patronat Agrupació Pro-Minusv. Inca - Centre DP	Residència per a persones amb minusvalua severa	Obres i equipament	69.574,31
Beneficiari	Convenis signats l'any 1999 Nom del centre	Activitat finançada	Import subvenció (anualitat)
Consell Insular de Menorca - Trepucó	Centre de disminuïts de Trepucó	Equipament	13.415,72
Total			822.006,72

Font: Dades aportades per la Direcció General de Serveis Socials de la Conselleria de Presidència i Esports, 2005.

QUADRE III-100. PROGRAMES DEL PLA D'ACCIÓ PER A PERSONES AMB DISCAPACITAT

Entitat	Projecte	Destinació	Nre. de beneficiaris	Quantitat subvencionada*
Aspaym Balears	Servei d'ajuda psicològica al lesionat medullar	MP	23	7.012,00
Aspaym Balears	Servei d'informació i orientació de l'associació	MP	121	5.843,00
Aspaym Balears	Servei d'atenció personal i vida autònoma	MP	17	7.596,00
Fundación Síndrome de Down de las Islas Baleares	Contractació d'un assessor jurídic i un gerent a mitja jornada	MP	453	4.090,00
ABDEMI (Associació Balear d'Esclerosi Múltiple)	Serveis externs del centre de dia i rehabilitació	MP	74	1.461,00
APROSCOM	Programa de formació de famílies de persones amb discapacitat intel·lectual	MP	150	1.753,00
AMADIP-ESMENT	Servei d'habitatge autònom	MP	10	15.000,00
AMADIP-ESMENT	Servei de respir familiar	MP	40	5.000,00
ASDICA - Associació de Persones amb Discapacitat de Calvià	Servei d'oci, relació social, aprenentatge i autonomia per a joves amb discapacitat intel·lectual i de respir per a famílies	MP	24	1.753,00
GASPAR HAUSER (Associació de Padres de Niños Autistas de Baleares)	Servei d'oci i temps lliure per a infants i adults amb autisme i per als seus familiars	MP	29	22.000,00
Associació Es Garrover	Sínia 2005 - Vers la inserció laboral	MP	92	17.529,00
INTRESS (Institut de Treball Social i Serveis Socials)	Programa de temps lliure	MP	20	1.461,00

Continua

QUADRE III-100. PROGRAMES DEL PLA D'ACCIÓ PER A PERSONES AMB DISCAPACITAT

Entitat	Projecte	Destinació	Nre. de beneficiaris	Quantitat subvencionada*
Ajuntament de Calvià	Creixent junts; suport a les famílies que tenen a càrrec fills adolescents	MP	56	3.506,00 €
Consell Insular de Menorca	Ampliació del programa de suport a les persones amb discapacitat i les seves famílies; respir familiar	MP	50	7.012,00 €
Ajuntament de sa Pobla	Pis de fadrins	MP	3	23.372,00 €
AEMIF (Asociación de Esclerosis Múltiple de Ibiza y Formentera)	L'educació social com a suport a l'esclerosi múltiple (EM) i altres malalties neurològiques (END)	MP	25	7.012,00 €
Ajuntament d'Eivissa	Club d'oci per a persones amb discapacitat i malalts mentals	MP	30	12.855,00 €
Ajuntament de Ciutadella	Aula d'estimulació sensorial	MP	53	11.686,00 €
Plataforma Socio-Sanitaria de les Pitiüses	Atenció domiciliària a persones amb discapacitats	MP	80	17.529,00 €
AFEM (As. Familiares Enfermos Mentales de Menorca)	Manteniment del pis tutelat per a la rehabilitació de malalts mentals crònics	MP	6	8.184,32 €
AFFAC (Ass. de Fibromialgia i Síndrome de Fatiga Crònica d'Eivissa i Formentera)	Atenció d'una educadora social per a malalts de fibromialgia i/o síndrome de fatiga crònica	MP	—	3.506,00 €
APFEM (As. Pitiüses de Familiares de Personas con enfermedad Mental)	Club socioterapèutic i temps lliure	MP	90	5.843,00 €
			1.446	191.003,32 €

*MP: Manteniment de places.

Font: Dades aportades per la Direcció General de Serveis Socials de la Conselleria de Presidència i Esports, 2005.

QUADRE III-101. PROGRAMA D'INTEGRACIÓ SOCIAL. CONVENIS DE COL·LABORACIÓ

Entitat	Projecte	Subvenció Concedida
L'Institut de Serveis Socials i Esportius de Mallorca i l'Ajuntament de Palma	a) Atenció i seguiment de les persones adultes incapacitades judicialment o en procediment d'incapacitació. b) Programa d'atenció social als jutjats de Mallorca. c) Programa d'unitat mòbil d'emergències social.	Ajt. Palma (IATAM): 20.699,49 € IRES: 115.562,27 €
Consell Insular de Menorca	Atenció i seguiment de les persones adultes incapacitades judicialment o en procediment d'incapacitació (IATAME).	39.691,66 €
Consell Insular d'Eivissa i Formentera	Atenció i seguiment de les persones adultes incapacitades judicialment o en procés d'incapacitació (PIATAEF)	45.000,00 €
Coordinadora - Federació Balear de Persones amb Discapacitat	Manteniment de l'infraestructura tècnica dels serveis d'atenció a les associacions federades de la Coordinadora.	114.374,75 €
Total		780.398,56 €

Font: Elaboració pròpia.

**QUADRE III-102. GENERACIÓ DE LES NÒMINES MENSUALS PER INVALIDESA:
NOMBRE DE BENEFICIARIS I IMPORT MENSUAL DE LA NÒMINA**

	Pensionistes	Import
Gener	4.393	1.330.180,21 €
Febrer	4.416	1.343.968,92 €
Març	4.405	1.317.284,63 €
Abril	4.406	1.323.944,57 €
Maig	4.414	1.351.652,58 €
Juny	4.413	2.633.653,49 €
Juliol	4.422	1.356.250,12 €
Agost	4.440	1.360.661,44 €
Setembre	4.437	1.324.312,09 €
Octubre	4.420	1.321.720,49 €
Novembre	4.452	2.664.280,19 €
Desembre	4.462	1.376.561,05 €
Total		18.704.469,78 €

Font: Elaboració pròpia.

El nombre total de pensionistes el mes de desembre ha estat de 4.462, amb un import d'1,4 milions d'euros. (Vegeu el quadre III-102.)

Quant a les prestacions no periòdiques s'ha de ressenyar la targeta bàsica, adreçada a les persones de més de 65 anys i a les persones amb un grau de minusvalidesa igual o superior al 65%, residents a les Illes Balears i que tinguin uns ingressos inferiors i unes mancances econòmiques evidents (Resolució de la Conselleria de Presidència i Esports de 14 de febrer de 2005). Així, la quantitat presupostada fou d'1.785.000 euros, dels quals es gastà la quantitat d'1.567.000 euros. El nombre de targetes sol·licitades va ser de 7.603, i el nombre d'aprovades, de 7.463, distribuïdes de la manera següent: 6.369 a Mallorca, 417 a Menorca, 645 a Eivissa i 32 a Formentera.

Per acabar, s'ha d'al·ludir a una sèrie de projectes d'iniciatives de caràcter nou. Una ha estat l'adaptació i l'accessibilitat de les platges per a l'ús de persones amb discapacitat, en què, durant l'any 2005, s'ha continuat la col·laboració amb els ajuntaments que ja disposen de platges adaptades, quant a la instal·lació dels mitjans cedits per la Direcció General de Serveis Socials i el seguiment del personal de suport que gestiona les platges i les obres de millora necessàries. Aquestes han estat, a Mallorca, les platges de Cala Major, de Can Pere Antoni, de Ciutat Jardí, de la Platja de Palma (balneari 15), i a Menorca, la platja de Santandria (Ciutadella). A més, cal esmentar les noves adaptacions de les platges següents: a Mallorca, la platja de Palmanova i la de Son Maties (Calvià), i a Eivissa, Santa Eulària des Riu.

L'altre projecte ha estat la iniciativa comunitària Equal, en què la Direcció General de Serveis Socials és la promotora del projecte ILSIB, i els socis nacionals són, a més de la Direcció General, la UNAC, la Fundació Deixalles Calvià i la Coordinadora de Persones amb Discapacitat de Menorca. El projecte, que va destinat a la inserció laboral de les persones amb discapacitat, té un component més de difusió i d'assessorament, ja que es va posar en marxa el Servei d'Informació i d'Assessorament Jurídic per a Persones amb Discapacitat.

9.5.2. LA CONSELLERIA DE TREBALL I FORMACIÓ. SERVEI D'ORIENTACIÓ DE LES ILLES BALEARS

En matèria d'inserció laboral en el mercat ordinari, és destacable la convocatòria 2004-2005 de serveis d'orientació generals i específics i d'itineraris integrats d'inserció mitjançant el finançament dels projectes presentats. Pel que fa als itineraris integrats d'inserció, són aquells projectes adreçats a persones amb discapacitat (a més d'altres col·lectius amb risc d'exclusió) que disposen d'un servei d'orientació específic, complementat amb accions de suport a la inserció i que contribueixen a possibilitar una correcta adaptació a l'empresa. La relació d'entitats que duen a terme accions d'inserció compreses dins l'objectiu 3 (2000-2006), eix 7 (d'integració laboral de les persones

amb especials dificultats), mesura 1 (donar suport a la inserció de les persones amb discapacitat en el mercat laboral), ens fa entendre la importància dels esforços per tal d'aconseguir la inserció laboral normalitzada d'aquests treballadors. (Vegeu el quadre III-103.)

Cal destacar també la Mesa per a la Inserció Laboral de Persones amb Discapacitat amb Necessitat de Suport, constituïda formalment mitjançant conveni el 4 de juliol de 2001, per iniciativa del Departament de Serveis Socials del Consell de Mallorca i la Regidoria de Serveis Socials de l'Ajuntament de Palma, a més de tenir un caràcter autònom.⁵¹ Cal destacar que aquesta entitat va néixer amb la intenció de coordinar els programes adreçats a promoure la inserció laboral de persones amb discapacitat amb necessitats de suport en el mercat ordinari mitjançant la metodologia del treball amb suport. Els diferents programes inclosos en la Mesa han atès un total de 992 persones durant els deu primers mesos del 2005.

Al marge de la Mesa per a la Inserció Laboral, podem dir que, pel que fa al nombre de contractes temporals per a minusvàlids convertits en indefinits en el mercat ordinari durant l'any 2005, se n'han formalitzat un total de 66 (xifra que suposa el 2,70% respecte del total d'aquests contractes que s'han efectuat en el territori espanyol, que ha estat de 2.451).

51. En formen part el SOIB, el Consell Insular de Menorca, el Consell Insular d'Eivissa i Formentera, l'IFOC de l'Ajuntament de Calvià, i les entitats Coordinadora de la Federació Balear de Persones amb Discapacitat, Amadip-Esment, Associació Mallorquina per a la Salut Mental (Gira-sol), Associació de Pares i Amics del Sord (ASPAS), Institut de Treball Social i Serveis Socials, Coordinadora de Minusvàlids de Menorca, Aproscom, Servei d'Inserció Laboral de Gesma i Centre Isla (Mater).

QUADRE III-103. ENTITATS DE LA XARXA D'ORIENTACIÓ LABORAL. OBJECTIU 3, EIX 7, MESURA 1 DE L'ANY 2005

Entitat	Projecte	Localitat i Illa	Usuaris	Subvenció
Institut de Formació i Ocupació (FOC)-Ajuntament de Calvià	Servei de suport per a l'integració formativa i laboral de persones amb discapacitat (SPAD)	Calvià	130	189.014,66 €
Ajuntament de Palma	Palma Segle XXI	Palma	185	306.099,48 €
Consell de Mallorca- Instituts de Serveis Socials i Esportius de Mallorca	ERGON. Projecte d'itinerari integral d'inserció	Mallorca	160	142.585,86 €
Coordinadora - Federació Balear de Persones amb Discapacitat	ZENIT-Servei d'orientació i de suport a la formació per a persones amb discapacitat	Mallorca	80	103.533,00 €
ASPAS- Associació de Pares i Amics de Sords	Projecte d'itinerari d'inserció per a persones amb discapacitat auditiva. ASPAS 2004-2005	Mallorca	95	194.973,86 €
Unió d'Associacions i Centres d'Assistència a Minusvàlids de les Balears - UNAC	Itinerari integral d'orientació. Formació i inserció laboral per a persones amb discapacitat física, psíquica i sensorial de les Balears	Mallorca	455	504.000,00 €
Associació Mallorquina per a Persones amb Discapacitat- AMADIP - ESMENT	Itinerari integral d'orientació. Formació i inserció laboral per a persones amb discapacitat intel·lectual de Mallorca	Mallorca	130	301.480,51 €
ASPROM - Associació Balear de Persones amb Discapacitat Física	SELADIS (servei d'informació, orientació i assessorament laboral a persones amb discapacitat)	Mallorca	135	132.435,99 €
Consell Insular d'Eivissa i Formentera	SAIL-PD (servei d'assessorament i inserció laboral per a persones amb discapacitat)	Illes Pitiüses	100	167.889,05 €
Consell Insular de Menorca	Servei d'orientació i suport a la formació i la inserció laboral per a persones amb discapacitat. PIL Menorca	Menorca		167.875,00 €
Total			1.620	2.209.887,41 €

1. Referència a la seva ubicació física de gestió però ampliant-ne l'execució més enllà de la delimitació municipal, és a dir, de caire insular (exceptuant els indicats amb l'asterisc).

Font: SOIB.

9.5.3. L'INSTITUT DE SERVEIS SOCIALS I ESPORTIUS DE MALLORCA (ISSEM)

Mitjançant la Llei 14/2001, de 29 d'octubre, es varen atribuir als consells insulars competències en matèria de serveis socials i seguretat social. Aquesta Llei va ser modificada per la Llei 10/2003, de 8 de juliol, que va fixar, com a data d'efectivitat de l'atribució de competències al Consell de Mallorca, l'1 de gener del 2004. D'altra banda, davant la desaparició de l'Institut Balear d'Afers Socials (IBAS), des del Consell de Mallorca es va crear l'Institut de Serveis Socials i Esportius de Mallorca, com a òrgan de gestió integrada dels serveis socials transferits i propis.⁵²

Pel que fa als programes d'atenció primària en la convocatòria pública d'ajudes econòmiques a entitats de l'àrea de serveis socials de l'Institut de l'any 2005, el 28% dels projectes aprovats s'adreçaven a persones amb discapacitat.

Quant a les ajudes individuals per a persones amb discapacitat (convocatòria pública de 26 de juliol de 2005), el nombre total de persones sol·licitants va ser de 209; els beneficiàries foren 158 persones, amb un total de 279 demandes, 188 de les quals varen ser aprovades (un 56% foren demandes per a pròtesis i ortesis). D'aquests, el percentatge de beneficiaris amb edat igual o inferior als 30 anys fou del 45%, i la distribució segons els principals municipis de residència dels demandants va ser: el 66%, a Palma; el 4%, a Felanitx; el 3%, a Calvià; el 3%, a Inca, i el 3%, a Marratxí.

Amb referència a aquestes ajudes individuals, cal anotar, per comparació a l'any anterior, l'augment del 17% de les sol·licituds, la disminució del 4% del nombre de beneficiaris i l'augment del 176% del pressupost concedit.

Respecte de la concertació de places concertades amb les entitats de la Xarxa d'Atenció per a les persones amb discapacitat, el nombre total de places concertades va ser de 1.275, xifra que representa, en relació amb l'any anterior, un augment del 20% de places, repartides entre els serveis següents:

- Nombre de places concertades per al servei de centre de dia: 295
- Nombre de places concertades per al servei de centre ocupacional: 620
- Nombre de places concertades per al servei d'habitatge tutelat: 144
- Nombre de places concertades per al servei de residència: 210

Per una altra part, el programa de valoració, orientació i seguiment d'ingressos als centres concertats de la Xarxa d'Atenció de Places Concertades ha valorat 247 persones amb discapacitat, circumstància que, respecte de l'any 2004, ha suposat un augment del 3%. També, sobre el perfil de l'usuari segons el sexe, els homes són els més demandants, ja que el percentatge n'és del 57%.

52. La Llei d'acompanyament dels pressuposts del 2004 va incloure la desaparició de l'Institut Balear d'Afers Socials (IBAS) i la transferència de la major part del personal —un total de 474 persones— al recentment creat Institut de Serveis Socials i Esportius del Consell de Mallorca, l'1 de gener de 2004.

QUADRE III-104. RESUM DE RESULTAT ERGON 2005.

Programa ERGON 2005	
Nombre total d'empreses visitades	211
Anàlisi de tasques realitzades	140
Llocs de feina aconseguits	73
Nombre total de persones inserides	140
Nombre total de persones no inserides	18
Nombre total de demandants d'ocupació	158
% de col·locació / total de demandants	88,60
Estabilitat a la inserció	60
% Estabilitat a la inserció	42,86
Nombre de contractes nous	73
Nombre de contractes mantinguts	67
Nombre de contractes indefinits	60

Font: Elaboració pròpia.

Cal anotar que, segons la convocatòria pública d'ajudes econòmiques a entitats dels centres concertats que desenvolupin serveis de transport, un total de 463 usuaris han rebut aquest tipus d'ajuda.

Un altre tipus de programa que es va dur a terme des de l'Institut va ser la promoció de l'accessibilitat a l'illa de Mallorca. L'activitat del programa s'enquadra en la funció supervisora i sancionadora en matèria d'accessibilitat i supressió de barreres arquitectòniques del Consell de Mallorca. Concretament, es varen dur a terme 578 actuacions tècniques (el 47% al municipi de Palma, el 30% a la comarca de Manacor, el 13% a la comarca de Palma i el 10% a la comarca d'Inca).

En el terreny laboral, des de l'Institut es duu a terme l'itinerari integral d'inserció, en el programa ERGON (cofinançat per la Conselleria de Treball i Formació), que és un

programa global d'inserció sociolaboral, la finalitat del qual és promoure i facilitar que les persones amb discapacitat psíquica, física i/o sensorial puguin optar, amb les màximes competències, a la integració laboral en el mercat ordinari i a la plena normalització social. S'ha de dir que aquest programa va atendre 202 persones (fet que va suposar un augment del 15% respecte de l'any 2004), 158 de les quals eren per demanda d'ocupació. (Vegeu el quadre III-104.)

Paral·lelament, l'itinerari integral d'inserció duu a terme tres cursos formatius per tal de treballar i potenciar els aprenentatges i les habilitats prelaborals necessaris per accedir a una ocupació normalitzada i mantenir-la. D'aquesta manera, es varen fer el curs d'ajudant de cuina, amb un total de deu alumnes; el curs d'ajudant de viverista i jardineria ecològica, amb vint alumnes, i el curs de formació polivalent (en neteja i bugaderia), amb setze alumnes.

QUADRE III-105. ÀMBITS D'INTERVENCIÓ SOCIALS I NOMBRE D'ACTUACIONS

Àmbits d'intervenció	Nombre d'actuacions	Percentatge
Autocura i vida dins la llar	229	27,76
Vida a la comunitat	346	41,94
Salut i seguretat	161	19,52
Gestió econòmica	89	10,79
Total	825	100

Font: Elaboració pròpia.

Per acabar, aquest itinerari d'inserció preveu intervencions de caire social que complementa i dona qualitat a tot aquest procés sociolaboral amb la finalitat de fer possible l'autonomia i la independència dels treballadors. Així, el nombre d'usuaris beneficiats varen ser 150, i la quantitat de les actuacions per àmbits d'intervenció es poden observar en el quadre III-105.

Altres tipus d'actuacions en relació amb les persones amb discapacitat que es varen fer des de l'Institut de Serveis Socials estan preveuen dins dos tipus de programes. Per una part, el projecte Educació especial, que forma part dels programes d'esport base en edat escolar, en el qual hi va haver un total de 786 participants. El nombre de centres per a persones amb discapacitat que hi col·laboraren foren 12, la qual cosa va implicar la que hi participassin 216 voluntaris i 135 professionals, i que tinguessin lloc cinc esdeveniments claus: la Lliga Escolar (amb el 38% del total del participants), la Diada Aquàtica (amb el 18,8%), el Campionat Balear de Petanca (amb el 10,7%), la Diada de Proves Motrius, i la

segona trobada interilles (amb el 10,2% i el 8%, respectivament). Per una altra part, els programes transversals per a la igualtat d'oportunitats que té la finalitat d'equiparar i propiciar recursos, serveis, alternatives i experiències per millorar-ne el desenvolupament personal i augmentar la qualitat de vida de les persones amb discapacitat.

9.6.

LA IMMIGRACIÓ

Una part important de la població immigrant estrangera no comunitària es troba en els col·lectius amb dificultats d'integració i en risc d'exclusió social; les condicions d'accés i manteniment al mercat laboral, així com la situació de regularitat de residència, juntament amb altres situacions de necessitats i de configuració de representacions socials que poden tenir un efecte negatiu, són factors que poden dificultar el procés d'integració, tal com posa de manifest un detallat estudi sobre la premsa escrita a les Illes Balears i la representació

social dels immigrants.⁵³ Aquest informe presenta una sèrie de dades, conseqüència de la nova situació que s'ha creat amb la darrera regularització i analitza les diferències entre els estrangers depenent de si tenen l'origen a la Unió Europea o no l'hi tenen, a més de fer referència a la creació de la Conselleria d'Immigració i Cooperació i a programes vinculats amb la integració de la població immigrant.

9.6.1. EL MARC LEGISLATIU ACTUAL

Malgrat la independència dels membres de la Unió Europea amb referència a les competències en matèria d'immigració, des de la Unió s'han succeït una sèrie de recomanacions i directrius, que s'han de tenir en compte alhora de debatre sobre les polítiques que afecten aquesta població. S'ha de fer al·lusió de la consolidació de l'espai Schengen, referit a les fronteres dels països membres, ja que implica la supressió de les fronteres interiors, amb la consegüent circulació de persones, i estableix les condicions de les exteriors. El 1999 el Tractat d'Amsterdam dona suport a la idea d'un compromís vers l'elaboració d'una política comunitària sobre immigració i regula aspectes com les condicions d'entrada, de residència i de reagrupació familiar.

Posteriorment, el Consell Europeu de Tampere, el 1999, estableix els objectius comuns en matèria d'asil i d'immigració. El Llibre Verd (2002) representa una proposta referida al retorn dels residents immigrants il·legals. El Consell de Sevilla (2002) torna a incidir en la necessitat de mesures comunes

en matèria d'immigració. El Consell Europeu de Salònica (2003) destaca la problemàtica i la lluita contra la immigració il·legal i la necessitat de propiciar la integració dels immigrants legals. El 2004 es presenta el primer informe anual sobre immigració i integració, a través del qual es comunica al Consell de Brussel·les la necessitat de coordinar les polítiques estatals d'integració.

Així, doncs, s'han anat succeït una sèrie de recomanacions i directrius sobre les polítiques d'immigració i aquest fet, afegit al fenomen demogràfic dels darrers anys, que es caracteritza per un increment constant de la població immigrant i les conseqüències sobre la seva situació social, ha tingut repercussió en les diferents reformes de la legislació que regula la situació jurídica d'aquest col·lectiu.

La darrera reforma legislativa apareix amb el Reial decret 2393/2004, de 30 de desembre, pel qual s'aprova el Reglament de la Llei orgànica que estableix, en la disposició addicional tercera, l'encàrrec al Govern per adaptar-ne a les previsions el Reglament d'execució de la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener; la reforma incorpora les línies d'actuació recomanades des de la Unió Europea i el nou repartiment de competències conseqüència de l'assumpció pel Ministeri de Treball i Assumptes Socials del desenvolupament de les polítiques del Govern en matèria d'estrangeria i immigració. Aquest Decret ha establert una sèrie de reformes importants, com és el cas dels requisits i les circumstàncies que poden incidir en l'autorització a un estranger per residir i treballar a Espanya.

53. Vecina, C. (2006), «Representaciones sociales, educación, inmigración y prensa en Mallorca» (memòria d'investigació no publicada), Universitat de les Illes Balears.

9.6.2. EL PROCÉS DE REGULARITZACIÓ

La disposició transitòria tercera del Reial decret 2393/2004, de 30 de desembre, es refereix al procés de normalització; en l'apartat primer s'estableixen les condicions generals per poder optar a aquesta situació; s'especifica un termini de tres mesos a comptar a partir de l'entrada en vigor del Reglament. Així, els empresaris que pretenguin contractar un estranger tenen la possibilitat d'obtenir una autorització inicial de residència i treball, si es compleixen els requisits següents:

- El treballador ha d'haver estat empadronat a Espanya durant sis mesos, com a mínim, abans de l'aprovació del Reglament.
- Hi ha d'haver un contracte signat, per un període mínim de sis mesos o de tres en el sector agrari.
- S'han de complir els requisits establerts en l'article 50 del Reglament de la Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, per a l'atorgament d'una autorització per treballar, llevat del que disposen els paràgrafs a), b) i g) d'aquest article. Es manté l'exigència del paràgraf f) sobre antecedents penals.

Aquesta obertura cap a un procés de regularització de la població immigrant ha permès accedir a una situació de legalitat, a través de l'autorització de residència i treball a un total de 19.518 persones a les Illes Balears (en data 30 de desembre de 2005),⁵⁴ la qual cosa representa un per-

centatge del 3,34% respecte del total de l'Estat espanyol, amb 573.270 autoritzacions de residència i treball.

Les dades sobre el nombre d'estrangers amb targeta o autorització de residència en data 31 de desembre del 2005 indiquen la importància de les Balears quant a la presència de persones estrangeres residents.⁵⁵ Respecte de la distribució d'aquesta població per sexes, les Balears figuren en un rellevant segon lloc quant al percentatge de dones immigrants, un 47,98% de les persones immigrants. Aquesta circumstància podria tenir com a factors causals l'avançat procés de reagrupació familiar de la població que prové del Marroc i la important immigració equatoriana (amb una forta presència femenina). Pel que fa al nombre total d'estrangers figura en sisena posició. Malgrat això, aquesta perspectiva no és del tot correcta, ja que la rellevància del nombre d'estrangers està directament relacionada amb la proporció respecte de la població total de cada comunitat; en termes relatius és com millor es posa de manifest el fenomen, amb tota l'amplitud, en una comunitat territorialment reduïda i limitada per la mar. Les dades relatives situen les Illes Balears en primera posició, per damunt de comunitats autònomes amb una forta tradició receptora d'immigrants. La proporció de població estrangera a les cinc comunitats amb un major percentatge quedaria, doncs, de la manera següent: les Illes Balears, el 15,9%; Madrid, 13,1%; la Comunitat Valenciana, el 12,4%, i Catalunya, l'11,4%, mentre que la mitjana estatal és del 8,5%.⁵⁶

54. Dades de la Conselleria de Treball i Formació.

55. Dades del Ministeri de Treball i Afers Socials.

56. Font: Institut Nacional d'Estadística.

Aquest moviment de xifres incideix notablement en les altes posteriors d'afiliació a la Seguretat Social. El 2005 s'han comptabilitzat a les Illes Balears un total de 421.246 treballadors d'alta a la Seguretat Social, un creixement en termes absoluts de 21.968 persones respecte de l'any 2004, xifra que representa un increment del 5,5%. Es pot explicar, en part, pel procés de regularització de treballadors estrangers que ha dut a terme el Govern central durant l'any 2005.

9.6.3. LA DUALITZACIÓ DELS ESTRANGERS EN EL MERCAT DE TREBALL

Respecte de les diferències quant al nombre de treballadors en situació d'alta laboral, s'ha produït una curiosa evolució, reflex del considerable augment de la població immigrant no comunitària. Si bé l'any 2001 les altes laborals dels estrangers procedents de la Unió Europea presentaven un total de 19.623 persones,⁵⁷ xifra significativament superior a la de persones procedents de l'exterior de la Unió Europea, amb 13.821 individus, aquesta relació ha canviat radicalment: mentre que els treballadors provinents de la Unió Europea han augmentat lleugerament (les dades indiquen una mitjana de 23.301 persones l'any 2005), la població estrangera no comunitària donada d'alta a la Seguretat Social s'ha multiplicat, en passar de 13.821 treballadors l'any 2001 a una mitjana de 38.736 treballadors l'any 2005.

Durant el 2005 s'ha produït la diferència més significativa quant a l'origen de

població estrangera; si bé durant el primer mes les diferències entre ambdós col·lectius eren del 32,83%, a favor dels extracomunitaris, aquesta dissemblança augmenta considerablement, de manera que se situa durant el mes de juny en el 59,82%, diferència que romandrà més o menys constant la resta de l'any. Si considerem els diferents règims de cotització, els treballadors es distribueixen de la manera següent: el 69,90% són assalariats (43.355); el 16,80%, autònoms (10.408); l'11,20% cotitza en el règim de la llar (6.979), i el 2,10%, en la resta de règims. Tenint en compte l'origen geogràfic: el 65,90% dels assalariats són de fora de la Unió Europea (28.556) i el mateix origen comparteixen el 96,90% dels treballadors del règim de la llar, mentre que el 78,30% dels que cotitzen en el règim d'autònoms són europeus (8.145). Hi ha, per tant, clares diferències entre la població estrangera, que depenen de si els individus procedeixen de la Unió Europea o no.

L'accés al mercat de treball i, dins aquest, a determinades ocupacions, és un factor clau a l'hora d'indicar la posició en l'estructura social i l'existència o no de vulnerabilitat que pugui conduir a una situació de desigualtat social o, en el cas extrem, d'exclusió. A pesar de la diferència entre règims d'afiliació, les dades indiquen que s'ha pogut incorporar, a través de la regularització, un nombre important de persones immigrants extracomunitàries al mercat de treball normalitzat; sens dubte representa un indicador positiu cap a la integració, però convé tenir presents altres factors, de vegades desapercebuts,

57. Dades de la Tresoreria General de la Seguretat Social.

d'influència força important en les representacions socials, que es van configurant sobre la població d'origen immigrant i que contribueixen a crear imatges negatives que poden conduir a l'autoexclusió.

9.6.4. LA INTEGRACIÓ I ELS PROGRAMES SOCIALS

A continuació es presenten una sèrie de programes i actuacions adreçats a facilitar la integració i la manera amb què es pot dur a terme l'acollida de la població immigrant, principalment la que prové de països no comunitaris.

Dins els programes de protecció i acció social de la Direcció General de Serveis Socials de la Conselleria de Presidència i Esports, se'n troba un de destinat a afavorir l'accés dels immigrants als habitatges en règim de lloguer. Aquest programa l'ha gestionat l'empresa Provivenda, fins que s'ha creat la Conselleria d'Immigració i Cooperació. L'objectiu d'aquesta iniciativa és intermediar entre el mercat immobiliari privat i les persones amb dificultat d'integració per tal de facilitar-los l'accés a un habitatge digne. El pressupost executat ha estat de 105.744 euros.

El Programa d'oficines d'informació als immigrants (OFIM) té per finalitat facilitar el procés d'integració social de la població immigrant a través de la xarxa d'oficines d'informació que l'Institut té a sis municipis de Mallorca. L'objectiu és oferir informació, orientació i assessorament social, laboral i jurídic. S'han atès 2.458 persones, el 54% de les quals són dones i el 46%, homes. El 56% d'aquesta població

té entre 25 i 44 anys i la distribució quant als quatre països d'origen més destacats (demandants dels serveis) és la següent: el 18% són argentins; el 17%, equatorians, el 10%, colombians i el 9%, marroquins. Respecte de l'any 2004, els usuaris atesos han augmentat un 12%. El Programa ha estat finançat per l'Institut de Serveis Socials i Esportius i per la Conselleria de Presidència i Esports.

El programa d'acollida temporal per a immigrants nous Turmeda, finançat per l'Institut de Serveis Socials i Esportius, s'adreça a persones immigrades noves sense sostre i té per missió oferir-los allotjament temporal i cobrir-ne les necessitats bàsiques. Està finançat per l'Institut i s'han atès 281 persones, el 85% de les quals són homes i el 15%, dones. La distribució segons els principals països de procedència és la següent: el 33%, de Bulgària; el 17%, del Marroc; el 14%, de Romania, i el 10%, de Polònia. Respecte de l'any 2004, els usuaris atesos han augmentat un 4%.

El Fòrum de la Immigració de Mallorca és un espai de participació, de consulta i de diàleg entre les administracions, les associacions d'immigrants, les entitats socials i les organitzacions no governamentals que treballen amb la població immigrant. L'objectiu és promocionar iniciatives conjuntes, generar estudis, recerques i tota tasca que tinguem com a finalitat mantenir un debat obert sobre la integració dels immigrants. Durant aquest exercici s'ha dut a terme una sessió plenària del Fòrum, una sessió menys que el 2004. El cost ha estat finançat per l'Institut de Serveis Socials i Esportius.

El Programa de cooperació internacional per al desenvolupament té per finalitat desenvolupar projectes de cooperació adreçats a millorar les condicions de vida dels habitants dels països i les zones més desfavorits del món, a través del Fons Mallorquí de Solidaritat i Cooperació. L'Institut de Serveis Socials i Esportius de Mallorca aporta el 0,7% del seu pressupost anual al Fons esmentat. Es financen 55 projectes de cooperació en vint-i-sis països.

L'any 2001 la desapareguda Conselleria de Benestar Social va posar en marxa el primer Pla integral d'atenció a la immigració, que preveia un període d'aplicació de quatre anys (2001-2004); posteriorment es va traspasar la competència a l'Institut Balear d'Afers Socials. El 2005 la Direcció General de Serveis Socials donà continuïtat al Pla, amb la reestructuració d'un nou projecte: el II Pla integral d'atenció a la població immigrada de les Illes Balears. En l'elaboració s'han dut a terme les tasques següents:

- S'ha explotat estadísticament el padró d'habitants en data 1 de gener de 2004, del cens de població de l'any 2001 de llars de les Illes Balears, i també del cens de població estrangera resident.
- S'han obtingut dades sobre les targetes sanitàries, la població immigrant i el mercat laboral.
- S'ha redactat el Pla per àrees d'actuació, objectius i actuacions, i s'ha gestionat la publicació de l'estudi i del Pla.
- A més, s'ha convocat el Fòrum de la Immigració de les Illes Balears, per faci-

litar la participació, la consulta i el diàleg de les institucions i les entitats implicades en la integració de la població immigrant estrangera.

A continuació es presenten les àrees d'actuació del II Pla, els objectius i el pressupost anual que s'ha destinat per a dur a terme aquesta tasca:

- Serveis socials: garantir l'accés a la xarxa pública de serveis socials, amb un pressupost de 213.688,49 euros.
- Acollida: crear i consolidar dispositius d'acollida i atenció temporals, així com cobrir les necessitats bàsiques, amb un pressupost d'1.655.371,02 euros.
- Educació: garantir als infants i joves immigrants l'accés al sistema educatiu, afavorir-ne la participació i la integració i fomentar la interculturalitat entre els professionals de l'educació, amb un pressupost de 2.234.889,42 euros.
- Formació i ocupació: promoure i facilitar la inserció laboral i possibilitar la formació laboral, amb un pressupost d'1.592.707 euros.
- Habitatge: facilitar l'accés a l'habitatge de lloguer i d'adquisició en condicions d'igualtat respecte de la població autòctona, amb un pressupost de 167.456,60 euros.
- Salut: garantir l'assistència sanitària, promoure la salut i dotar la xarxa sanitària dels recursos d'atenció adients i especialitzats, amb un pressupost de 248.417,31 euros.

- Participació, interculturalitat i convivència: promoure vies de diàleg i de convivència, amb un pressupost de 148.241,89 euros.
- Igualtat de tracte: garantir l'exercici dels drets, els deures i les llibertats democràtiques, amb un pressupost de 27.376,98 euros.
- Gènere: facilitar la igualtat d'oportunitats i la inserció social de les dones immigrants, amb un pressupost de 2.203.208,10 euros.

Amb motiu de la creació de la Conselleria d'Immigració i Cooperació, el Programa d'integració social dels immigrants i també la convocatòria que ha publicat la Conselleria de Presidència i Esports per a dur a terme projectes adreçats a l'acollida i la integració de les persones immigrades⁵⁸ han passat a ser de la competència d'aquesta nova Conselleria. Es creà mitjançant el Decret 14/2005, de 18 d'octubre, del president de les Illes Balears,⁵⁹ i se n'estableix l'estructura orgànica bàsica, amb els òrgans directius següents:

- Secretaria General: gestiona els serveis comuns i té a càrrec seu l'assessorament jurídic i el suport tècnic de la Conselleria.
- Direcció General d'Immigració: les seves funcions es concreten a atendre la població immigrant, les polítiques d'integració social i laboral, i el foment de les relacions amb organitzacions d'immigrants i comunitats balears ubi-

caes fora de la nostra comunitat autònoma.

- Direcció General de Cooperació: exerceix les funcions relatives a la cooperació social i a les relacions i la solidaritat amb altres pobles.

9. 7.

LES ORGANITZACIONS ASSOCIATIVES

Formen part d'aquest apartat les associacions sense ànim de lucre, les fundacions, els col·legis professionals, les associacions de tipus laboral i de tipus empresarial sense ànim de lucre, i també els sindicats i les entitats no lucratives la finalitat de les quals és fomentar l'esport, inscrites oficialment en els registres de la comunitat autònoma de les Illes Balears d'acord amb el que es disposa en l'article 12.5 de l'Estatut d'autonomia.

El Registre d'Associacions de les Illes Balears és un registre públic que, d'acord amb la legislació vigent, té per finalitat garantir la publicitat de les associacions que desenvolupen principalment les activitats en l'àmbit territorial de les Illes Balears. Es troba adscrit a la Direcció General de Relacions Europees i d'Entitats Jurídiques de la Conselleria de Presidència i Esports del Govern de les Illes Balears.

A més d'aquest Registre, n'hi ha també un d'oficial a la Conselleria de Treball, per a totes aquelles entitats no lucratives de

58. BOIB núm. 155, de 18 d'octubre de 2005.

59. Posteriorment es modificà mitjançant el Decret 5/2006, de 3 d'abril.

tipus laboral, sindical o empresarial, i un altre a la Direcció General d'Esports, per a les entitats sense finalitat lucrativa que es dediquen al foment de l'esport.

Cal esmentar que l'Administració també ha creat diversos censos o registres en els quals s'han d'inscriure les associacions, sense perjudici de la inscripció prèvia en el Registre d'Associacions de les Illes Balears i que existeixen també diferents registres municipals de participació ciutadana:

- Associacions de pares i mares d'alumnes, a la Direcció General de Planificació i centres de la Conselleria d'Educació i Cultura.
- Associacions de consumidors i usuaris, a la Direcció General de Consum de la Conselleria de Salut.
- Associacions prestadores de serveis Socials a la Direcció General de Serveis Socials a la Conselleria de Presidència i Esports.
- Associacions juvenils i prestadores de serveis a la Joventut a la Direcció General de Joventut de la Conselleria de Presidència i Esports.

També en formen part les associacions i les fundacions inscrites en els registres estatals que tenen la seu a les Illes Balears, on duen a terme les actuacions:

- Registre Nacional d'Associacions del Ministeri de l'Interior.
- Registre d'Entitats Religioses del Ministeri de Justícia.

- Registre Nacional d'Associacions de Consumidors del Ministeri de Sanitat i Consum.
- Registre Nacional de Fundacions d'Acció Social del Ministeri de Treball i Afers Socials.

9.7.1. EL DRET D'ASSOCIACIÓ AL NOSTRE PAÍS

Dins l'apartat legislatiu, s'ha d'esmentar que tan sols ha aparegut el Reial decret 1337, d'11 de novembre, pel qual s'aprova el Reglament de fundacions de competència estatal.

Pel que fa a l'adaptació de les associacions a la Llei 1/2002, cal dir que seguim amb un ritme lent, encara que les associacions només tenien un any per regularitzar la situació. Al final del 2005 només el 45% de les associacions registrades al Servei d'Entitats Jurídiques s'hi havien adaptat. L'any 2005 es resolgueren encara 138 expedients d'adaptació.

Això vol dir que moltes associacions resten inactives i que el procés de donar de baixa l'associació no funciona. Cal dir que moltes de les associacions inscrites ho feren en els anys seixanta i setanta, i també que algunes es crearen tan sols per a una activitat molt puntual i amb el pas dels anys han quedat totalment oblidades.

9.7.2. L'EVOLUCIÓ DE LES ASSOCIACIONS REGISTRADES

En total, a la comunitat autònoma de les Illes Balears hi ha 9.210 entitats sense

ànim de lucre que duen a terme activitats de tot tipus a les Illes Balears, segons s'extreu dels set registres que s'han consultat. (Vegeu el quadre III-106.)

Cal destacar que, així com els anys anteriors l'accés a la informació d'aquests registres era molt difícil, veiem que, amb la incorporació de la majoria de registres a les pàgines informàtiques de les diferents administracions, poden oferir a tots els ciutadans informació sobre les entitats que, a l'efecte de la publicitat —com explícita la llei—, s'hi han registrat. De fet, aquest és un dels motius que puguem actualitzar la informació sobre totes les entitats que treballen a les Balears en qualsevol àmbit, mentre que els anys anteriors no s'havia aconseguit aquesta informació. Com ja s'ha esmentat, només resta aconseguir la millora i l'agilitat en els processos per donar de baixa les entitats.

Pel que fa a l'evolució de les diferents entitats (associacions, fundacions, col·legis, etc.), veiem que de cada any augmenta el nombre de registres. Tot i així, seguim sense saber el nombre de persones reals que mouen les diferents entitats d'iniciativa social.

9.7.3. LES ASSOCIACIONS JUVENILS

Al final del 2005 hi havia inscrites en el cens d'entitats juvenils i entitats prestadores de serveis a la joventut 372 entitats. La xifra és evident que no coincideix amb la subministrada pel Registre d'Entitats Jurídiques, ja que només recull les entitats constituïdes a l'empara del Decret 397/1988, d'associacions juvenils. En

canvi, la Direcció General de Joventut, responsable del cens esmentat, també comptabilitza totes les entitats que d'una manera o una altra treballen amb col·lectius juvenils o per a aquests col·lectius.

L'any 2005 es registraren a la Direcció General de Relacions Europees i Entitats Jurídiques un total de quatre associacions juvenils, mentre que en el mateix període s'inscriviren en el cens de la Direcció General de la Joventut devuit entitats. Des que es creà el cens l'any 1997, en el qual es varen inscriure d'ofici un total de 222 entitats, s'ha incrementat en unes 150 noves entitats.

9.7.4. LES ASSOCIACIONS D'IMMIGRANTS

Aquest col·lectiu és el que més ha crescut en els darrers anys. Tot i que la majoria estan incloses en el registre general de la comunitat autònoma de les Illes Balears també n'hi ha una en el registre nacional. El total d'associacions que hi ha avui dia és de 167, la qual cosa representa un 87% més que les que hi havia l'any 2000. Majoritàriament són associacions d'ajuda mútua que, en alguns casos, s'han constituït legalment a instàncies de les administracions i, en altres, per iniciativa pròpia.

QUADRE III-106. ASSOCIACIONS REGISTRADES

Tipus	Registre	Ubicació	Total
Associacions	Direcció General de Relacions Europees i Entitats Jurídiques	Conselleria de Presidència i Esports - Govern de les Illes Balears	5.796
Federacions	Direcció General de Relacions Europees i Entitats Jurídiques	Conselleria de Presidència i Esports - Govern de les Illes Balears	81
Fundacions	Direcció General de Relacions Europees i Entitats Jurídiques	Conselleria de Presidència i Esports - Govern de les Illes Balears	209
Col·legis professionals	Direcció General de Relacions Europees i Entitats Jurídiques	Conselleria de Presidència i Esports - Govern de les Illes Balears	36
Federacions esportives	Direcció General d'Esports	Conselleria de Presidència i Esports - Govern de les Illes Balears	47
Clubs esportius	Direcció General d'Esports	Conselleria de Presidència i Esports - Govern de les Illes Balears	2.095
Associacions de promoció del temps lliure i l'esport	Direcció General d'Esports	Conselleria de Presidència i Esports - Govern de les Illes Balears	301
Consumidors	Institut Nacional de Consum	Ministeri de Sanitat i Consum	2
Fundacions d'acció social	Subdirecció General de Participació, Fundacions i Entitats Tutelades	Ministeri de Treball i Afers Socials	2
Fundacions culturals		Ministeri de Cultura	5
Associacions	Secretaria General d'Atenció al Ciutadà	Ministeri de l'Interior	170
Estrangeres	Secretaria General d'Atenció al Ciutadà	Ministeri de l'Interior	1
Federacions	Secretaria General d'Atenció al Ciutadà	Ministeri de l'Interior	5
Entitats catòliques	Secció Especial d'Afers Religiosos	Ministeri de Justícia	274
Confessions minoritàries	Secció Especial d'Afers Religiosos	Ministeri de Justícia	22
Fundacions canòniques	Secció Especial d'Afers Religiosos	Ministeri de Justícia	4
Total			9.210

Font: Elaboració pròpia.